

N:o 73.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående löne-
reglering för folkskoleseminarierna samt stat för folk-
skoleseminariet i Strängnäs m. m.; gifven Stockholms
slott den 31 december 1903.*

Under återopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att

dels medgifva:

att för lärare vid folkskoleseminarierna må bestämmas följande aflöningsförmåner att gälla från och med år 1905:

för rektor lön i tre lönegrader å 1) 3,400 kronor, 2) 3,700 kronor och 3) 4,000 kronor, jämte tjänstgöringspenningar å respektive 1,600, 1,800 och 2,000 kronor, hvarförutom rektor skall åtnjuta fri bostad eller den hyresersättning, som af Kungl. Maj:t bestämmes;

för manlig adjunkt lön i fem lönegrader å 1) 2,000 kronor, 2) 2,350 kronor, 3) 2,700 kronor, 4) 3,050 kronor och 5) 3,400 kronor, jämte tjänstgöringspenningar å respektive 1,000, 1,150, 1,300, 1,450 och 1,600 kronor;

för kvinnlig adjunkt lön i fyra lönegrader å 1) 1,300 kronor, 2) 1,650 kronor, 3) 2,000 kronor och 4) 2,350 kronor, jämte tjänstgöringspenningar å respektive 700, 850, 1,000 och 1,150 kronor;

för manlig eller kvinnlig lärare i musik och sång arfvode i tre aflöningsgrader å 1) 1,400 kronor, 2) 1,600 kronor och 3) 1,800 kronor;

för manlig eller kvinnlig lärare i teckning arfvode i tre aflöningsgrader å 1) 1,000 kronor, 2) 1,200 kronor och 3) 1,400 kronor;

för manlig eller kvinnlig lärare i gymnastik arfvode i tre aflöningsgrader å 1) 900 kronor, 2) 1,100 kronor och 3) 1,300 kronor;

för manlig eller kvinnlig lärare i trädgårdsskötsel och trädplantering arfvode i tre aflöningsgrader å 1) 1,200 kronor, 2) 1,300 kronor och 3) 1,400 kronor;

för lärare i manlig slöjd arfvode i tre aflöningsgrader å 1) 1,100 kronor, 2) 1,200 kronor och 3) 1,300 kronor;

för lärare i kvinnlig slöjd arfvode i tre aflöningsgrader å 1) 1,000 kronor, 2) 1,100 kronor och 3) 1,200 kronor;

för manlig lärare i läsämnen i seminariums öfnings-skola arfvode i fyra aflöningsgrader å 1) 1,500 kronor, 2) 1,800 kronor, 3) 2,100 kronor och 4) 2,400 kronor;

för kvinnlig lärare i läsämnen i seminariums öfnings-skola arfvode i tre aflöningsgrader å 1) 1,500 kronor, 2) 1,650 kronor och 3) 1,800 kronor;

för adjunkt, hvilken förordnas att såsom vikarie uppehålla rektorsbefattning, arfvode å 500 kronor, med bibehållande af lön och tjänstgöringspenningar å egen tjänst;

för vikarierande manlig adjunkt, därest han aflagt sådana kunskapsprof, som äro stadgade för behörighet att utnämnas till adjunkt, samt genomgått profårskurs, arfvode å 2,000 kronor, men i annat fall arfvode å 1,800 kronor;

för vikarierande kvinnlig adjunkt, därest hon aflagt sådana kunskapsprof, som äro stadgade för behörighet att utnämnas till adjunkt, samt genomgått profårskurs eller eljest fullgjort villkoren för behörighet till adjunktsbefattning, arfvode å 1,800 kronor, men i annat fall arfvode å 1,500 kronor; samt

för vikarierande manlig eller kvinnlig öfningslärare och manlig eller kvinnlig lärare i öfnings-skola arfvode till samma belopp som arfvodet i första aflöningsgraden af befattningen;

att för det fastställda årliga arfvodet tjänstgöringskyldighet skall åligga lärare i musik och sång sexton till aderton timmar, lärare i teckning tolf till fjorton timmar, lärare i gymnastik elfva till tretton timmar samt lärare i slöjd sexton till aderton timmar i veckan, men att ytterligare tjänstgöring må kunna åläggas dessa lärare mot en ersättning, beräknad för helt läsår, för hvarje veckotimme af 100 kronor till lärare i musik och sång, i teckning eller i gymnastik, 75 kronor till lärare i manlig slöjd och 70 kronor till lärare i kvinnlig slöjd, dock under iakttagande däraf, att ersättning för extra tjänstgöring ej må utgå till annan än den, som fullgör samma tjänstgöring, och ej utan Kungl. Maj:ts tillstånd i hvarje särskildt fall för ett större antal veckotimmar än fyra för en och samma lärare;

att, därest undervisningen i trädgårdsskötsel och trädplantering ej

meddelas i full utsträckning eller undervisningen i detta eller annat öfningsämne är fördelad på två personer, ersättning för undervisningen må, enligt Kungl. Maj:ts bestämmande, utgå med högst det belopp, som i första aflöningsgraden är fastställt;

att tjänstgöringspenningar skola beräknas utgå för rektorer efter kalenderår, men till olika belopp för lästiden och för ferierna efter särskilda bestämmelser, som af Kungl. Maj:t fastställas, samt för manliga och kvinnliga adjunkter efter läsår med trettioåtta läsveckor och att tjänstgöringspenningar icke få af tjänstens innehafvare uppbäras under åtnjutande af full tjänstledighet, utom i det fall att tjänstledigheten beviljats på grund af offentligt uppdrag;

att öfningslärare eller lärare i öfningssskola må äga uppbära vid tjänstledighet på grund af offentligt uppdrag hela det med befattningen förenade arfvode med tillhörande ålderstillägg och vid tjänstledighet på grund af sjukdom tre fjärdedelar af samma arfvode med ålderstillägg, efter kalenderår räknadt;

att uppflyttning från lägre till närmast högre aflöningsgrad må äga rum efter förloppet af fem år under villkor, att rektor i sådan egenskap mera än fyra femtedelar af samma tid och annan lärare mera än fyra femtedelar af tjänstgöringstiden med nit och skicklighet tjänstgjort, och med iakttagande, att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den bestämda tjänstaldern uppnåtts;

att ämneslärare, som efter 1904 års utgång vinner befordran till tjänst vid folkskoleseminarium, må för uppflyttning i högre aflöningsgrad räkna sig till godo den tid utöfver fem år, läraren efter afläggande af de för tjänsten föreskrifna kunskapsprof och genomgående af praktisk utbildningskurs, där sådan för behörighet till tjänsten är föreskrifven, med nit och skicklighet tjänstgjort såsom extra ordinarie lärare vid folkskoleseminarium med enahanda tjänstgöringsskyldighet, som åligger motsvarande ordinarie lärare, dock att härigenom ingen ändring göres i fråga om det antal lönetursår, som lärare på grund af nu gällande bestämmelser intjänat vid utgången af år 1904;

att den tid, som i afseende å lönetursberäkning tillgodokommer ämneslärare vid allmänt läroverk eller högre lärarinneseminariet eller, vid öfvergång till någon af dessa läroanstalter, docent vid universitet, lärare vid enskildt läroverk eller lektor vid sjökrigsskolan, må vid öfvergång i folkskoleseminariernas tjänst honom tillgodoräknas beträffande lönetursberäkning vid dessa seminarier;

att lärare i öfningsskola i afseende å lönetursberäkning må räkna sig till godo föregående tjänstgöring vid folkskola;

att rektorer samt manliga och kvinnliga adjunkter, som ingå på den nya lönestaten eller som utnämnas efter det kungörelse i ämnet utkommit, äfvensom öfningslärare skola hafva rättighet och skyldighet att, rektor och manlig adjunkt vid uppnådda 65 lefnadsår och 35 tjänstår, kvinnlig adjunkt vid uppnådda 55 lefnadsår och 25 tjänstår, lärare i gymnastik vid uppnådda 60 lefnadsår och 30 tjänstår samt annan öfningslärare vid uppnådda 65 lefnadsår och 35 tjänstår, med pension från allmänna in- dragningsstaten från tjänsten afgå, Kungl. Maj:t dock obetaget att låta med afskedet anstå, därest och så länge den pensionsberättigade pröfvas i tjänsten kunna på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna;

att pensionsbeloppet skall utgöra för rektor eller manlig eller kvinnlig adjunkt oafkortad lön samt för öfningslärare tre fjärdedelar af det befattningen åtföljande arfvode med ålderstillägg, dock att för öfningslärare, som uppbär pension för annan statens tjänst, sammanlagda af statsmedel utgående pensionsbeloppet icke må öfverstiga 3,000 kronor;

att rektorer, manliga och kvinnliga adjunkter samt öfningslärare skola vid inträde på den nya lönestaten vara skyldiga underkasta sig de förändrade bestämmelser rörande pensionering, som kunna varda stadgade; samt

att lärare i öfningsskola skall vara skyldig att från tjänsten afgå vid uppnådda 60 lefnadsår och 30 tjänstår, därest ej Kungl. Maj:t i särskildt fall finner skäl tillåta sådan lärare att vid tjänsten kvarstå;

dels ock för genomförande af lönereglering för lärarne vid folkskoleseminarierna enligt ofvan angifna grunder samt för tillämpning af den utaf departementschefen till statsrådsprotokollet föreslagna stat för folkskoleseminariet i Strängnäs och beredande af medel för tillgodoseende af lärares vid samma seminarium rätt till ålderstillägg höja det på ordinarie stat under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda anslaget till seminarier för folkskolelärares bildande med 154,000 kronor eller från dess nuvarande belopp, 372,850 kronor, till 526,850 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Carl von Friesen.

Utdrag af protokollet öfver ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 31 december 1903.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: ODELBERG,
 HUSBERG,
 PALANDER,
 WESTRING,
 RAMSTEDT,
 BERGER,
 MEYER,
 VON FRIESEN,
 VIRGIN.

4:o.

Departementschefen, statsrådet von Friesen, anförde härefter:

»Till åttlydnad af föreskrift i nådiga cirkuläret den 25 oktober 1901 hafva, i sammanhang med förslag till ny lönereglering för lärarne vid de allmänna läroverken, dels domkapitlen i de stift, inom hvilka folkskoleseminarier finnas inrättade, efter att hafva lämnat vederbörande rektorer och lärarekollegier tillfälle att yttra sig, dels ock Stockholms stads konsistorium, efter rektorns vid folkskoleseminariet i Stockholm hörande, afgifvit yttranden och förslag i fråga om ny lönereglering för lärarne vid folkskoleseminarierna.

Alla myndigheterna framhålla därvid nödvändigheten af en höjning utaf de löner, som för närvarande utgå till seminarielärarne. Såsom skäl

Lönereglering
för folkskole-
seminarierna
samt stat för
folkskole-
seminariet i
Strängnäs
m. m.

härför åberopas i allmänhet den utredning, som förekommit till stöd för en höjning af lönerna för lärarne vid rikets allmänna läroverk och hvilken utredning återfinnes i det af läroverkskommittén den 8 december 1902 afgifna betänkande samt de i anledning däraf inkomna utlåtanden. Af ett domkapitel (i Lund) tillägges särskildt: att domkapitlet ansåge, att det för beredande af de bästa lärarekrafter vid profärsläroverk vore nödvändigt tilldela en hvar adjunkt och lektor vid sådant läroverk ett lönetillskott af 500 kronor i hvarje lönegrad; att, om detta sålunda vore af vikt beträffande profärsläroverken, detsamma torde kunna sägas vara af ännu större betydelse i fråga om de läroanstalter, hvilka hade till uppgift att utbilda lärare för folkskolan, så mycket hellre som seminarielärarnes arbete, på samma gång det törhända vore mera maktpåliggande och ansvarsfullt, jämväl vore mycket mödosammare än läroverkslärarnes; samt att redan af denna grund adjunkterna vid seminarierna, som för närvarande uppbure lön till samma belopp som adjunkter och kolleger vid de allmänna läroverken, i hvarje lönegrad borde erhålla ytterligare lönetillskott af 500 kronor.

Löneförbättring har jämväl påyrkats af seminarielärarne själfva.

Uti tretton i januari 1901 dagtecknade underdåniga skrivelser hafva nämligen rektorn vid folkskoleseminariet i Stockholm F. Lundgren med flera lärare och lärarinnor vid folkskoleseminarier anhållit, att, för den händelse de förslag, som den då arbetande läroverkskommittén komme att framställa, skulle föranleda nådig proposition till Riksdagen om förbättring af lärarnes vid de allmänna läroverken löne- och pensionsförmåner, Eders Kungl. Maj:t täcktes samtidigt förelägga Riksdagen förslag till enahanda förbättring af löne- och pensionsförmåner för folkskoleseminariernas lärare. Såsom stöd för denna framställning erinras: att såväl Eders Kungl. Maj:t som Riksdagen flera gånger förklarar, att lärarne vid de allmänna läroverken och lärarne vid folkskoleseminarierna borde vara med hänsyn till löneförmåner likställda; att kompetensfordringarna för båda dessa kategorier af lärare vore desamma, om man frånsåge, att lärarinna kunde förvärfva kompetens till adjunktstjänst vid seminarium äfven på annat sätt; att seminarielärarekåren haft och fortfarande hade att kämpa med samma ekonomiska svårigheter som läroverkslärarne; samt att det för seminarierna vore i hög grad betänkligt, om läraretjänsterna vid dem blefve sämre aflönade än motsvarande tjänster vid de allmänna läroverken och därför vid uppkommande ledigheter icke kunde besättas med fullgoda lärarekrafter, så mycket mera betänkligt, som seminarierna hade det ansvarsfulla uppdraget att utbilda lärare för allra största delen af landets barn.

Vidare hafva dels musikläraren vid folkskoleseminariet i Stockholm L. A. Lundh, musikläraren vid femklassiga allmänna läroverket i Göteborg C. Säfstrand och musikläraren vid högre latinläroverket i Göteborg F. Hjort i egenskap af kommitterade, utsedda vid svenska allmänna musikläraremötet i Göteborg den 12 och den 13 juni 1901, dels ock E. Hjort, L. A. Lundh samt T. Tufvesson, enligt uppdrag af allmänna svenska musikläraremötet i Stockholm år 1903, ingifvit underdåniga framställningar om förbättrade aflöningsförmåner för musiklärarne vid folkskoleseminarierna och därvid till stöd för de af dem begärda löneförhöjningarna — för hvilkas belopp jag anhåller att få redogöra i annat sammanhang — anfört hufvudsakligen följande: De nuvarande lönerna vore otillräckliga. Också hade Eders Kungl. Maj:t vid två föregående tillfällen, nämligen åren 1882 och 1897, till Riksdagen aflåtit nådiga propositioner, uti hvilka föreslagits en lönereglering, upptagande tre lönegrader å respektive 1,200, 1,400 och 1,600 kronor för sexton timmars tjänstgöring i veckan samt ersättning för öfvertidstjänstgöring med 50 kronor i första, 75 kronor i andra och 100 kronor i tredje lönegraden för år och timme intill tjugu timmar i veckan. Den år 1882 gjorda nådiga framställningen hade emellertid blifvit af Riksdagen afslagen; och 1897 års proposition hade endast föranlett en mindre förhöjning, så att årliga lönen nu vore 1,100, 1,300 och 1,500 kronor för intill tjugu timmars tjänstgöring i veckan samt 50 kronor årligen för hvarje timme därutöfver. Toge man i betraktande den i och för sig ringa ersättning för arbetet, hvilken härigenom bestämts, och de nya förhållanden i lefnadsomkostnader, som uppstått, sedan Eders Kungl. Maj:t första gången framlade löneregleringsförslaget för Riksdagen, så framginge däraf, att hvad som då varit tillräckligt och skäligt nu vore otillräckligt. Då den vid seminariet anställde musikläraren hade en i hög grad ansvarsfull tjänst att sköta, i det att han jämte meddelande af undervisning i sång och musik skulle utbilda lärarekrafter, hvarför han borde vara en skicklig pedagog, måste lönen för denne lärare bestämmas så, att framstående musikidkare ville ägna sig åt seminarietjänst utan att, för att kunna lifnära sig, behöfva uppsöka extra inkomster, hvilka för öfrigt i många fall ej stode att erhålla.

Slutligen hafva samtliga slöjdlärarynnor vid seminarierna den 27 april 1902 gjort underdånig framställning om löneförbättring och till stöd härfor anfört: De nuvarande arvvodena utginge utan någon förhöjning med ett belopp af 800 kronor om året. Grundsatsen om förhöjning af lönen efter väl vitsordad tjänstgöring under viss tid hade gjorts gällande icke blott för de ordinarie ämneslärarne vid seminarierna, utan jämväl beträffande lärarne i musik, gymnastik och teckning samt lärarne i öfnings-

skolan. Vid Stockholms folkskolor utginge arfvodet till slöjdlärarynnorna med 1,000 kronor för läsår; och i flera skoldistrikt förtjänade en småskolelärarynna vida mera än 800 kronor. Märkas borde, att den för lärarynnorna i slöjd fastställda tjänstgöringstiden, fjorton till tjugufyra timmar i veckan, redan i och för sig lång, faktiskt vore vida längre på grund af det myckna hemarbetet med iordningställande af erforderliga materialier, så att ytterst ringa tid kunde för lärarynnorna blifva öfrig till arbete för extra inkomster. Att existera på en årslön af 800 kronor vore näppeligen möjligt för en kvinna i lärarynnas ställning utan släktin-gars eller vänners bistånd; och att afsätta något för ålderns dagar vore alldeles omöjligt med nu gällande lefnadskostnader, då t. ex. en så kallad helinackordering med eget rum icke torde kunna erhållas till lägre pris än omkring 60 kronor i månaden.

Härjämte anser jag mig böra nu omnämna, att rektorn vid folkskoleseminariet i Stockholm F. Lundgren och rektorn vid folkskoleseminariet i Göteborg S. Nygren den 2 december 1901 inkommit med en underdånig framställning om hyresbidrag af statsmedel åt adjunkterna vid dessa seminarier. För innehållet i denna framställning jämte däröfver af Stockholms stads konsistorium och domkapitlet i Göteborg samt statskontoret afgifna utlåtanden torde redogörelse lämpligen böra lämnas i annat sammanhang.

Innan jag närmare, än jag redan gjort, inlåter mig på de inkomna underdåniga framställningarna om löneförbättring åt lärarne vid folkskoleseminarierna, anhåller jag att få redogöra för dessa lärares aflöningsför-måner enligt nu gällande bestämmelser.

De för rektorer samt manliga och kvinnliga adjunkter å ordinarie stat upptagna löner utgöra för rektorer 3,500 kronor i första, 4,000 kronor i andra och 4,500 kronor i tredje lönegraden samt för adjunkter 1,500 kronor i första, 2,000 kronor i andra, 2,500 kronor i tredje, 3,000 kronor i fjärde och 3,500 kronor i femte lönegraden. Därjämte har sedan år 1884 till dessa lärare utgått lönetillägg af ett på extra stat uppfördt anslag till beredande af löneförbättring åt lärare och lärarynner vid folkskoleseminarierna samt arfvoden åt teckningslärare för extra tjänstgöring och extra arfvoden åt musiklärare vid dessa seminarier. Vid 1898 års riksdag höjdes detta anslag, så att lönetillägg för närvarande utgår till rektor och manlig adjunkt med 500 kronor i alla lönegraderna samt till kvinn-

lig adjunkt med 250 kronor i de fyra första lönegraderna. Dessa lönetillägg betraktas såsom tjänstgöringspenningar.

Aflöningen till manlig eller kvinnlig lärare i musik utgår från och med år 1898 med 1,100 kronor jämte två ålderstillägg å 200 kronor hvarterda efter respektive fem och tio års väl vitsordad tjänstgöring, för hvilket arfvode läraren är skyldig undervisa sexton till tjugu timmar i veckan. Manlig eller kvinnlig lärare i teckning erhåller i årligt arfvode 800 kronor jämte två ålderstillägg, hvarterda å 200 kronor, efter respektive fem och tio års väl vitsordad tjänstgöring och är, mot åtnjutande af detta arfvode, skyldig att meddela undervisning tolf timmar i veckan vid seminarium och den därmed förenade öfningskolan. För extra tjänstgöring erhåller manlig eller kvinnlig lärare i teckning eller musik arfvode från nyss omförmälda extra anslag. Detta arfvode beviljas på särskild framställning och beräknas efter 50 kronor för veckotimme och läsår. Anmärkas bör dock, att för musikläraren vid seminariet i Lund 200 kronor äro uppförda å ordinarie stat såsom ersättning för tjänstgöring utöfver tjugu timmar i veckan.

Det för manlig eller kvinnlig lärare i gymnastik å ordinarie stat upptagna arfvodet utgör 675 kronor. Dessutom åtnjuta dessa lärare från nyssnämnda å extra stat uppförda anslag lönetillägg, som utgår till lärare, hvilken, räknadt från och med kalenderåret näst efter det, då tjänsten tillträdde, tjänstgjort kortare tid än fem år, med 62 kronor 50 öre, till lärare, hvilken öfver fem år tjänstgjort, med 162 kronor 50 öre och till den, som tjänstgjort öfver tio år, med 262 kronor 50 öre.

Arfvode till den person, som bestrider undervisningen i trädgårdsskötsel, utgår med ett för hvarje särskildt seminarium bestämdt belopp. Å en del seminariers stat finnes icke uppfördt arfvode åt lärare i trädgårdsskötsel, utan erhålla ifrågavarande lärare vid dessa seminarier sina arfvoden af anslaget för upprätthållande af undervisningen i trädgårdsskötsel. Arfvodena för manliga och kvinnliga lärare i trädgårdsskötsel äro bestämda genom särskilda nådiga bref till 1,200 kronor vid seminariet i Landskrona (nådigt bref den 10 juni 1903), 1,000 kronor vid seminarierna i Linköping (nådiga bref den 4 januari 1867 och den 29 maj 1874), i Skara (nådiga bref den 6 februari och den 29 maj 1874), i Växjö (nådiga bref den 28 november 1873 och den 29 maj 1874), i Lund (nådiga bref den 20 februari och den 29 maj 1874), i Göteborg (nådigt bref den 1 november 1878) och i Falun (nådigt bref den 24 augusti 1900), 500 kronor vid seminariet i Härnösand (nådigt bref den 30 augusti 1878) och 300 kronor vid seminariet i Umeå (nådigt bref den 9 augusti 1884). De till lärarne i trädgårdsskötsel vid öfriga seminarier utgående arfvoden äro vid seminariet i

Stockholm 400 kronor (af anslag beviljadt enligt nådiga bref den 29 december 1870 och den 29 maj 1874), vid seminariet i Uppsala 575 kronor (af anslag beviljadt enligt nådiga bref den 8 mars 1872, den 29 maj 1874 och den 24 februari 1899), af hvilket belopp utgå för meddelande af den teoretiska undervisningen 250 kronor och för meddelande af den praktiska undervisningen 325 kronor, vid seminariet i Kalmar 1,000 kronor (af anslag beviljadt enligt nådigt bref den 18 april 1879), hvaraf 400 kronor utgå för den teoretiska undervisningen, och vid seminariet i Karlstad 1,100 kronor (af anslag beviljadt senast enligt nådigt bref den 14 mars 1903), af hvilket belopp utgå för meddelande af undervisningen 500 kronor och för ledande af arbetena i trädgården och dess skötsel 600 kronor.

Aflöningen till manlig eller kvinnlig lärare i slöjd bestrides vid en del seminarier af särskilda därför afsedda anslag; vid andra seminarier åter utgår denna aflöning af de anslag, som af Riksdagen beviljats för anordnande af undervisning i slöjd. Den för lärare i kvinnlig slöjd fastställda aflöningen utgår med 800 kronor vid samtliga kvinnliga seminarier, nämligen i Stockholm, Skara och Kalmar (nådigt bref den 10 oktober 1890), Landskrona (nådigt bref den 10 juni 1903), Falun (nådigt bref den 22 oktober 1892) och Umeå (nådigt bref den 27 januari 1893). Den för läraren i manlig slöjd bestämda aflöningen utgör 900 kronor vid seminariet i Lund (nådigt bref den 5 april 1889). I öfrigt hafva till anordnande af undervisning i manlig slöjd anvisats: vid seminariet i Uppsala 1,500 kronor (nådigt bref den 2 juni 1893), af hvilket belopp 900 kronor utgå såsom arfvode åt läraren (nådigt bref den 10 december 1893), vid seminariet i Växjö 1,500 kronor (nådigt bref den 15 juni 1892), af hvilket belopp 1,000 kronor utgå såsom arfvode åt läraren (nådigt bref den 27 april 1894), vid seminariet i Göteborg 1,500 kronor (nådigt bref den 2 juni 1893), af hvilket belopp (enligt nådigt bref den 16 augusti 1895) 900 kronor utgå såsom arfvode åt läraren, och vid seminariet i Härnösand 1,650 kronor, hvaraf 900 kronor utgå såsom arfvode åt läraren (nådigt bref den 10 maj 1889). Å den ordinarie staten för seminarierna i Linköping och Karlstad finnes intet för ifrågavarande ändamål afsedt anslag. Men Eders Kungl. Maj:t har vid olika tillfällen af anslaget till seminarier för folkskolelärares bildande anvisat för uppehållande af undervisning i slöjd vid seminariet i Linköping, senast för läsåret 1903—1904, 1,500 kronor, däraf 1,200 kronor i arfvode åt läraren (nådigt bref den 29 maj 1903), och för uppehållande af undervisningen i slöjd vid seminariet i Karlstad, senast under läsåret 1903—1904, 1,700 kronor, däraf 1,200 kronor till aflöning af en slöjdlärare (nådigt bref den 14 mars 1903).

Arfvodena till de manliga och kvinnliga lärare, som äro anställda

vid de med seminarierna förenade öfningsskolor, hafva reglerats genom nådiga cirkulärbrefven den 27 maj 1898 och den 7 juni 1901 och utgå för närvarande med 1,500 kronor i första lönegraden. Dessutom erhåller manlig lärare efter fem års väl vitsordad tjänstgöring ett ålderstillägg å 300 kronor, efter ytterligare fem års sådan tjänstgöring ett nytt ålderstillägg å 300 kronor och efter ytterligare fem års dylik tjänstgöring ännu ett ålderstillägg, likaledes å 300 kronor. Kvinnlig lärare erhåller ett ålderstillägg å 300 kronor efter tio års väl vitsordad tjänstgöring.

Med afseende å arfvoden åt vikarierande ämneslärare vid folkskoleseminarierna gälla för närvarande följande bestämmelser: Ordinarie lärare, hvilken förordnas att såsom vikarie uppehålla rektorsbefattning, uppbar, med bibehållande af sin ordinarie lön, tillika för rektorstjänstens bestridande ett årligt arvode af 500 kronor (nådiga cirkulärbrevet den 30 januari 1884); arvode till vikarie för manlig eller kvinnlig adjunkt beräknas enligt samma grunder, som äro stadgade i fråga om arvode åt vikarie för adjunkt eller kollega vid allmänt läroverk (nådiga cirkulärbrevet den 10 december 1892). I afseende å skyldighet för ordinarie lärare, som åtnjuter tjänstledighet, att antingen aflöna vikarie eller att å sin lön vidkännas afdrag till vikariens godtgörande, tillämpas hvad nådiga cirkulärbrevet den 12 juli 1872 i sådant hänseende innehåller beträffande lärare vid de allmänna läroverken (nådiga cirkulärbrefven den 30 januari 1884 och den 10 december 1892). Till arfvoden åt vikarierande rektorer samt manliga och kvinnliga adjunkter användes, enligt nådiga brevet den 28 november 1884, i första rummet den del af löneförbättringsmedlen, hvilken belöper sig på tiden för vikariatet, och därefter det löneafdrag, som ordinarie läraren, hvilken åtnjuter tjänstledighet, skall afstå enligt nådiga cirkulärbrevet den 30 januari 1884, hvarefter återstoden utgår af anslaget till seminarier för folkskolelärares bildande.

Beträffande åter aflöningen åt vikarie för manlig eller kvinnlig öfningslärare eller lärare i öfningskola stadgas i nådiga cirkulärbrevet den 31 oktober 1902, att, när sådan lärare af sjukdom är urståndsatt att sköta sin befattning och vikarie för läraren förordnas, denne skall till vikariens aflönande afstå en fjärdedel af hvad på tiden för tjänstledigheten belöper af det befattningen åtföljande arvode, med iakttagande därvid att afdraget beräknas efter kalenderår, samt att hvad därutöfver erfordras till vikariens aflönande skall utgå af det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslag med titel: bidrag till aflönande af vikarie under öfningslärares vid folkskolelärareseminarium sjukdom.

Seminarielärares aflöningsförmåner utvisas af följande tabell:

Öfversikt

öfver de vid folkskoleseminarierna anställda lärares af statsmedel utgående aflöningsförmåner enligt nu gällande bestämmelser och förhållanden.

	1:a graden		2:a graden		3:e graden		4:e graden		5:e graden	
	Lön	Löneförbättring	Lön	Löneförbättring	Lön	Löneförbättring	Lön	Löneförbättring	Lön	Löneförbättring
Rektor	3,500	500	4,000	500	4,500	500	—	—	—	—
Manlig adjunkt....	1,500	500	2,000	500	2,500	500	3,000	500	3,500	500
Kvinnlig adjunkt...	1,500	250	2,000	250	2,500	250	3,000	250	3,500	—
Manlig eller kvinnlig lärare i musik och sång	1,100	—	1,300	—	1,500	—	—	—	—	—
Manlig eller kvinnlig lärare i teckning	800	—	1,000	—	1,200	—	—	—	—	—
Manlig eller kvinnlig lärare i gymnastik	675	62: 50	675	162: 50	675	262: 50	—	—	—	—
Manlig lärare i öfningsskolan	1,500	—	1,800	—	2,100	—	2,400	—	—	—
Kvinnlig lärare i öfningsskolan.....	1,500	—	1,800	—	—	—	—	—	—	—

Sedan jag sålunda redogjort för seminarielärarnes aflöningsförmåner enligt gällande bestämmelser, torde jag nu få återgå till omförmälda framställningar om förhöjning i dessa aflöningsförmåner; och synes därvid för öfverskådlighetens skull vara lämpligast, att de olika befattningarna tagas särskildt hvar för sig.

I. Rektorer.

Domkapitlet i Göteborg anser, att rektor vid folkskoleseminarium i afseende på löneförmåner bör ställas fullt lika med rektor vid allmänt läroverk. Domkapitlen i Uppsala, Västerås och Växjö äfvensom Stockholms stads konsistorium föreslå, att rektors begynnelselönen bestämmes till 5,000 kronor. Domkapitlet i Uppsala anser ett ålderstillägg å 500 kronor efter fem års tjänstgöring vara tillräckligt, hvaremot domkapitlen i Växjö och Västerås samt Stockholms stads konsistorium föreslå två ålderstillägg å 500 kronor efter fem och tio års tjänstgöring. Domkapitlet i Lund har framställt två förslag: antingen (och helst) med tredje lönegraden för lektor till begynnelselönen (5,000 kronor) och två ålderstillägg, hvarterda å 500 kronor, efter fem och tio år, eller — om rektors kontanta lön icke bör vara lägre än den lön, någon af de vid seminariet anställda lärarne enligt domkapitlets förslag skulle komma att åtnjuta — en begynnelselönen å 5,500 kronor och ett ålderstillägg å 500 kronor. Domkapitlet i Linköping uttalar såsom sin åsikt, att rektor vid folkskoleseminarium bör åtnjuta samma lön som rektor vid femklassigt allmänt läroverk, hvaremot domkapitlet i Kalmar föreslår, att rektor vid folkskoleseminarium måtte erhålla en begynnelselönen af 5,000 kronor samt i afseende å ålderstilläggen likställas med rektor vid allmänt läroverk. Domkapitlet i Skara förordar en begynnelselönen af 5,500 kronor samt två ålderstillägg å 500 kronor hvarterda efter fem och tio års tjänstgöring. Domkapitlet i Härnösand hemställer, att lönen för rektor måtte bestämmas till 5,500 kronor med rätt till 500 kronors ålderstillägg efter fem års tjänstgöring såsom rektor; och påpekar domkapitlet, att domkapitlet med hänsyn till lägre kompetensfordringar för dessa rektorer har ansett sig kunna föreslå deras löneförmåner 500 kronor lägre än rektorernas vid högre allmänna läroverk. Domkapitlet i Karlstad tillstyrker höjning af alla seminarielärares löner till de belopp, som med hänsyn till nu rådande förhållanden kunna prövas skäliga. Dessutom erinra myndigheterna, att rektor vid folkskoleseminarium fortfarande såsom hittills bör åtnjuta fri bostad eller hyresersättning.

II. Adjunkter.

A. Manliga.

Domkapitlen i Uppsala, Linköping, Västerås, Kalmar, Göteborg och

Härnösand hemställa, att manlig adjunkt vid folkskoleseminarium i afseende å löneförmåner måtte likställas med adjunkt eller kollega vid allmänt läroverk, domkapitlet i Uppsala dock under förutsättning, att icke andra kompetensvillkor än de nu föreskrifna gälla. Från öfriga myndigheter hafva inkommit olika förslag; sålunda föreslås af domkapitlet i Skara och Växjö en begynnelselöen å 3,000 kronor med fyra ålderstillägg, hvart och ett å 500 kronor, af domkapitlet i Lund en begynnelselöen å 3,500 kronor med fyra ålderstillägg, hvart och ett å 500 kronor, samt af Stockholms stads konsistorium en begynnelselöen å 3,500 kronor med tre ålderstillägg, hvart och ett å 500 kronor.

B. Kvinnliga.

Domkapitlet i Skara och Västerås hafva uti sina förslag till lönestat icke gjort någon skillnad på lönerna till manlig och kvinnlig adjunkt. Däremot hafva domkapitlet i Lund, Kalmar och Härnösand samt Stockholms stads konsistorium beträffande kvinnliga adjunkter framställt särskilda förslag. Sålunda föreslås af domkapitlet i Lund en begynnelselöen af 2,000 kronor med fyra ålderstillägg, tre å 500 kronor och ett, det sista, å 250 kronor, af domkapitlet i Kalmar en begynnelselöen å 2,000 kronor med tre ålderstillägg, hvart och ett å 500 kronor, och af domkapitlet i Härnösand en begynnelselöen å 2,500 kronor med två lönegrader. Stockholms stads konsistorium anser, att, därest ingen hänsyn skall tagas till skillnaden i examenskompetens och till mannens större behof som familjefader, kvinnlig adjunkt bör aflönas lika med manlig adjunkt; i annat fall föreslår konsistoriet, att kvinnlig adjunkt måtte i hvarje lönegrad erhålla 500 kronor mindre, än hvad konsistoriet föreslagit för manlig adjunkt.

III. Öfningslärare.

Beträffande dessa lärares aflöning innehålla yttrandena från domkapitlet i Linköping, Västerås, Göteborg, Kalmar och Härnösand, att arfvodena synas böra höjas i proportion med de föreslagna lönerna för ämneslärare. Af öfriga domkapitel hafva däremot afgifvits särskilda förslag. I aflöning åt lärare i musik föreslås af domkapitlet i Uppsala en begynnelselöen af 1,800 kronor med två ålderstillägg, hvartdera å 300 kronor, efter fem och tio års tjänstgöring, af domkapitlet i Skara en begynnelselöen af 1,500 kronor med två ålderstillägg, hvartdera å 250 kronor, efter fem och tio års tjänstgöring, af domkapitlet i Växjö en begynnelselöen å 1,600 kronor med fyra ålderstillägg å 250 kronor, af domkapitlet i Lund en begynnelselöen af 1,600 kronor med två ålderstillägg, hvartdera å 200 kronor, samt af Stockholms stads konsistorium en begynnelselöen af 1,400 kronor med två ålderstillägg, hvartdera å 300 kronor. Härvid anmärkes af domkapitlet i Lund, att musikleärares tjänstgöring är synnerligen ansträngande,

samt af domkapitlet i Växjö, att dess förslag afgifvits under förutsättning, att lärarens undervisningskyldighet är bestämd till sexton timmar i veckan. Dessutom föreslå domkapitlet i Uppsala och Lund samt Stockholms stads konsistorium, att musiklärare måtte erhålla särskildt arfvode för en till öfver tjugu timmar i veckan utsträckt undervisning, beräknadt per veckotimme för läsår, antingen detsamma i hvarje lönegrad (70 kronor, domkapitlet i Lund) eller ock olika i hvarje lönegrad (80, 95, 110 kronor, domkapitlet i Uppsala; 50, 75, 100 kronor, Stockholms stads konsistorium).

I omförmälda, af de vid 1901 års musikläraremöte utsedda kommitterade gjorda framställning anhålles, det Eders Kungl. Maj:t täcktes till Riksdagen afgifva proposition därom, att lönen för musiklärarne vid folkskoleseminarierna måtte bestämmas till 1,400 kronor i första, 1,700 kronor i andra och 2,000 kronor i tredje lönegraden samt att arvodet för extra timmar måtte utgå med 75 kronor i första, 100 kronor i andra och 125 kronor i tredje lönegraden, allt efter läsår.

I den framställning, som ingifvits i enlighet med beslut å 1903 års musikläraremöte, hemställes, det Eders Kungl. Maj:t täcktes till Riksdagen framlägga proposition om, att musiklärarne vid folkskoleseminarierna måtte för högst tjugu timmar i veckan erhålla en aflöning af 2,000 kronor i första, 2,500 kronor i andra och 3,000 kronor i tredje lönegraden och för nödiga antal öfvertimmar 100 kronor i första, 115 kronor i andra och 130 kronor i tredje lönegraden per vecka och läsår.

Beträffande aflöningen åt lärare i teckning hafva olika förslag framställts: af domkapitlet i Uppsala en begynnelse-lön å 1,000 kronor med två ålderstillägg, hvartdera å 200 kronor, efter fem och tio års tjänstgöring; af domkapitlet i Skara en begynnelse-lön af 1,200 kronor med två ålderstillägg, hvartdera å 250 kronor, efter fem och tio års tjänstgöring; af domkapitlet i Växjö en begynnelse-lön å 1,200 kronor med fyra ålderstillägg å 200 kronor; af domkapitlet i Lund en begynnelse-lön af 900 kronor med två ålderstillägg, hvartdera å 200 kronor; och af Stockholms stads konsistorium en begynnelse-lön af 1,000 kronor med två ålderstillägg, hvartdera å 200 kronor. Med den föreslagna aflöningen skulle, enligt domkapitlens i Växjö och Lund åsikt, följa skyldighet att undervisa högst tolf timmar i veckan, hvaremot Stockholms stads konsistorium anser, att kvinnlig lärare i teckning bör åläggas tolf till femton timmars tjänstgöring i veckan. För en öfver omförmälda timantal utsträckt undervisning skulle läraren enligt domkapitlets i Lund och Stockholms stads konsistoriums förslag åtnjuta ersättning per veckotimme för läsår med respektive 60 kronor och 50, 75 eller 100 kronor, beroende på lönegraden.

Vidkommande härefter lärares i gymnastik aflöning föreslå domkapitlet i Uppsala en begynnelse-lön af 800 kronor med två ålderstillägg, hvarterda å 200 kronor, efter fem och tio års tjänstgöring, domkapitlet i Skara en begynnelse-lön af 1,200 kronor med två ålderstillägg å 250 kronor efter fem och tio års tjänstgöring, domkapitlet i Växjö en begynnelse-lön af 1,200 kronor med fyra ålderstillägg å 200 kronor, domkapitlet i Lund en begynnelse-lön af 900 kronor med två ålderstillägg, hvarterda å 200 kronor, och Stockholms stads konsistorium en begynnelse-lön af 750 kronor med två ålderstillägg, hvarterda å 100 kronor. Tjänstgöringstiden för vecka skulle enligt domkapitlets i Växjö förslag blifva elfva till tolf timmar, enligt domkapitlets i Lund förslag tolf timmar och enligt Stockholms stads konsistoriums förslag sex till åtta timmar.

Beträffande till sist lärare i trädgårdsskötsel och slöjd föreslår domkapitlet i Uppsala för hvardera af lärarne i dessa ämnen ett arfvode af 1,000 kronor med två ålderstillägg å 100 kronor hvarterda efter respektive fem och tio års tjänstgöring, detta ålderstillägg dock endast under villkor, att hvardera af dessa tjänster skötes odelad af en person. Domkapitlet i Lund har uppgjort följande förslag till aflöningsstat: manlig eller kvinnlig lärare i trädgårdsskötsel, om han eller hon därjämte är seminariets trädgårdsmästare, kronor 1,100, 1,200, 1,300, annars kronor 400, 500, 600; lärare i manlig slöjd a) aflöning för högst sexton veckotimmar kronor 900, 1,100, 1,300, b) extra tjänstgöring per veckotimme för läsår 60 kronor; lärare i kvinnlig slöjd a) aflöning för högst tjugu veckotimmar kronor 900, 1,100, 1,300, b) extra tjänstgöring per veckotimme för läsår 50 kronor. Stockholms stads konsistorium anser lärare i trädgårdsskötsel böra åtnjuta en lön af 450 kronor samt lärare i kvinnlig slöjd, med sexton till tjugufyra timmars tjänstgöring i veckan, böra hafva en begynnelse-lön af 1,000 kronor med två ålderstillägg, hvarterda å 200 kronor.

I den underdåniga framställning om löneförbättring, som från folkskoleseminariernas slöjdlärarynnor själfva inkommit, anhålles, att begynnelsearfvodet för lärare i kvinnlig slöjd måtte bestämmas till 1,000 kronor och att förhöjning i detta arfvode måtte äga rum efter fem och tio års tjänstgöring med 100 kronor för hvarje period.

IV. Lärare i öfningsskolan.

För dessa lärare föreslås följande arfvoden: af domkapitlet i Uppsala 1,800 kronor som begynnelse-lön samt tre ålderstillägg, hvar och ett å 200 kronor, efter respektive fem, tio och femton års tjänstgöring; af domkapitlet i Västerås 1,500 kronor som begynnelse-lön samt tre ålderstillägg å 300 kronor efter respektive fem, tio och femton års tjänstgöring; af

domkapitlet i Växjö lön å 1,800 kronor med fyra ålderstillägg å 150 kronor; af domkapitlet i Lund antingen, såsom nyss blifvit regleradt, begynnelselönen af 1,500 kronor med tre ålderstillägg, hvart och ett å 300 kronor, eller ock, med hänsyn till dyrtidstillägg, begynnelselönen å 1,600 kronor med enahanda ålderstillägg; och af Stockholms stads konsistorium 1,500 kronor med två ålderstillägg, hvartdera å 300 kronor, efter fem och tio års tjänstgöring.

V. Vikarierande lärare.

Stockholms stads konsistorium hemställer om en aflöning till vikarierande manliga och kvinnliga adjunkter af 2,000 kronor med tillägg af 500 kronor efter fem års tjänstgöring; och domkapitlet i Göteborg framhåller såsom önskvärdt, att vikarierande adjunkt erhåller samma arfvode som motsvarande lärare vid de allmänna läroverken.

Beträffande fördelningen mellan lön och tjänstgöringspenningar yttrar domkapitlet i Skara, att af de utaf domkapitlet angifna lönebelopp, som föreslagits under förutsättning, att vederbörande löntagare fortfarande såsom hittills vore fritagna från afgifter till någon kassa för sin egen pensionering, domkapitlet ansåge tjugufem procent å respektive lönebelopp, beräknade för kalenderår, böra betraktas såsom tjänstgöringspenningar. Domkapitlet i Lund hemställer, under åberopande af de skäl, som domkapitlet anfört i fråga om beloppet af läroverkslärarnes tjänstgöringspenningar, att högst trettio procent af de inkomster, som i högsta lönegraden tillfalla vederbörande lärare vid folkskoleseminarierna, måtte betraktas såsom tjänstgöringspenningar.

Domkapitlet i Härnösand föreslår, att bestämmelserna rörande pensionering af ämneslärare vid folkskoleseminarierna måtte blifva desamma som de för ämneslärare vid de allmänna läroverken af domkapitlet föreslagna.

Beträffande pension åt musiklärare vid folkskoleseminarium uttalas i framställningen från de vid 1901 års musikläraremöte utsedda kommiterade den önskan, att sådan lärare måtte berättigas att vid sextiofem års ålder och med trettiofem års tjänstgöring åtnjuta hela lönen i högsta lönegraden såsom pension; och i den af 1903 års musikläraremöte föranledda framställning hemställes, att musiklärare vid folkskoleseminarium måtte, i likhet med allmänna läroverkens gymnastiklärare, vid uppnådda sextio lefnadsår och trettio tjänstår erhålla fulla lönen i pension.

I detta sammanhang anser jag mig böra redogöra för förslag, som af lärarekollegierna vid seminarierna i Uppsala, Växjö och Karlstad samt rektorn vid seminariet i Stockholm framställts angående förändring i kompetensvillkoren för seminarielärare.

Med afseende härå yttrar lärarekollegiet vid seminariet i Uppsala: Ändrade tidsförhållanden och seminariernas uppgift att bilda lärare, som skulle uppfostra flertalet af vårt folks barn, torde nödvändiggöra en ganska väsentlig ändring i seminariernas organisation. En person, som aflagt filosofie kandidatexamen enligt nu gällande föreskrifter eller kvalificerad teologisk-filosofisk examen jämte dimissionsexamen (teoretisk-teologisk examen), ägde nämligen som oftast hvarken den mognad eller den fackkunskap eller den erfarenhet, som seminarierna med hänsyn till de anspråk, som numera ställdes på dem, borde i sin ordning fordra af vid dem anställda lärare. Icke sällan inträffade dessutom, att till följd af nu gällande låga lönestat dugliga lärarekandidater, som uppfattade vikten af och svårigheterna i seminarielärarnes arbete, undveke att söka anställning vid seminarierna. Denna olägenhet torde blifva än kännbarare, sedan åttio nyrättade platser vid de allmänna läroverken blifvit besatta med de äldre mera förfarna lärarekandidaterna. Särskildt hade vid tillsättningen af lediga lärareplatser vid seminarierna ej sällan inträffat, att den utnämnde läraren befunnits alldeles obekant med folkskolan och hennes arbetssätt och därför i själfva verket ej heller förstått, huru lärareverksamheten vid seminarierna borde bedrivas. Lärarekollegiet ville med anledning häraf hemställa, att adjunktsbefattningarna vid folkskoleseminarierna måtte vid antagande af ny lönestat förvandlas till lektorsbefattningar med samma löneförmåner med afseende å både begynnelselönen och löneförhöjningar efter vissa års väl vitsordad tjänstgöring samt pensionsbelopp, som i ny lönestat för de allmänna läroverken blefve tillerkända lektorerna vid dessa läroanstalter. För behörighet att söka lektorat vid seminarierna borde fordras: a) att hafva aflagt antingen teologie kandidatexamen eller filosofie kandidatexamen och dimissionsexamen (teoretisk-teologisk examen) eller filosofie kandidat- och filosofie licentiatexamen; b) att vid examen inför teologisk eller filosofisk fakultet hafva erhållit betyg i någon gren af hvardera af de tre ämnen, i hvilka lektoratet vore ledigförklaradt, hvarvid dock betyg i theoretisk filosofi borde få gälla som betyg i pedagogik och metodik, intill dess pedagogik blefve examensämne vid universiteten, och aflagd teologie kandidatexamen med hänsyn till de språkstudier, den förutsatte, borde få medföra kompetens äfven i svenska spraket; c) att hafva genomgått vederbörligt profår; d) att hafva förvärfvat kännedom om folkskoleväsendet genom afläggande af folkskolelärareexamen eller genom minst

ett års väl vitsordad tjänstgöring vid folkskoleseminarium eller i folkskola, i hvilken sökanden samtidigt undervisat minst två årsklasser. Skulle denna förändring af adjunkturerna vid folkskoleseminarierna icke komma till stånd, borde lönen i hvarje lönegrad sättas 500 kronor högre för adjunkter vid seminarierna än för adjunkter och kolleger vid de allmänna läroverken samt äfven pensionerna regleras därefter, på det att därigenom utan höjning i den formella kompetensen de dugligare lärarekandidaterna skulle förmås att söka anställning vid seminarierna.

Lärarekollegiet vid folkskoleseminariet i Växjö anför: Seminariernas adjunkter intoge i förhållande till de allmänna läroverkens en säregen ställning, som medförde svårigheter att på tillfredsställande sätt besätta dessa tjänster. Kompetensvillkoren och löneförmånerna vore nämligen lika för de båda slagen af tjänster, men anspråken å deras innehafvare vore helt olika. Af läroverkens adjunkter fordrade man, att de skulle vara goda lärare och uppfostrare. Seminariernas adjunkter skulle icke blott tillfredsställa denna fordran utan tillika vara skickliga att dana sina elever att i sin ordning blifva dugliga lärare och uppfostrare. Det arbete, man af seminariernas adjunkter begärde, förutsatte därför icke blott en öfverlägsenhet i kunskaper och karaktär, som icke stode att finna hos hvar och en, som aflagt de för kompetens föreskrifna examina och prof, utan äfven en intensitet i arbetet, som vore åtminstone lika stor som den, hvilken kräfdes af lärarne på de allmänna läroverkens högre stadier. De bästa lärareämnena kände mest tyngden af anspråken och ansvaret, som lades på seminarielärarne, och ställde därför hellre sin beredelse med hänsyn tagen till platserna vid läroverken och sökte helst vinna anställning vid dessa. Följden här af vore en fara för att seminarierna icke skulle i konkurrens med läroverken kunna erhålla ämneslärare, som fyllde de kraf, hvilka ställdes på dem. Redan af detta skäl vore det nödvändigt, att en lönereglering skedde, som åstadkomme skillnad i löneförmåner mellan läroverkens adjunkter och seminariernas ämneslärare. Men ytterligare ett skäl förefunnes till förändring i dessa lärares ställning. Med de anspråk på folkskolelärarebildningens utvecklande och höjande, som nu ställdes på seminarierna, följde fordringar på ökad kompetens hos seminariernas lärare. Dessa fordringar, som redan framställt i Riksdagen, måste anses fullt berättigade och medföra kraf på studier och förberedelser för seminarielärarekallet af annan art än de hittills fordrade.

Efter att hafva redogjort för de kompetensfordringar, som lärarekollegiet anser böra stadgas och hvilka i hufvudsak öfverensstämman med de af lärarekollegiet vid seminariet i Uppsala ifrågasatta, med tillägg af den ytterligare fordran, att den sökande skall hafva författat och inför teolo-

gisk eller filosofisk fakultet försvarat en vetenskaplig afhandling, yttrar lärarekollegiet vidare: Då dessa kompetensfordringar kunde fullt jämföras med, ja öfverstege kompetensvillkoren för anställning såsom lektor vid ett högre allmänt läroverk, och då de anspråk, som ställdes på en ämneslärare vid seminarium, vore lika stora som de, hvilka ställdes på en lektor, ansåge lärarekollegiet, att ämneslärarebefattningarna vid folkskoleseminarierna borde förvandlas till lektorat och aflönas med samma förmåner, som nu tillhörde eller framdeles kunde tillerkännas de högre allmänna läroverkens lektorer.

Lärarekollegiet vid folkskoleseminariet i Karlstad yttrar, bland annat, följande: Tiden syntes nu vara inne för ombildning af adjunktstjänsterna vid seminarierna till lektorsbefattningar. I Finland, där seminariernas ämneslärare vore lektorer, hade man redan vid folkskoleseminariernas uppkomst på 1860-talet likställt deras ämneslärare med gymnasielärarne med afseende på såväl kompetens som lön. Detta hade gjorts, för att de bästa lärarekrafterna skulle dragas till seminarierna. Finlands exempel manade i detta fall till efterföljd. Den ämneslärarne vid våra svenska seminarier åliggande tjänstgöringen, i hvilken utbildningen af blifvande lärare utgjorde en hufvudsak, ställde på aspiranter större kraf, än som rimligen kunde fyllas af sådana sökande, hvilka eftersträfvade en adjunktsbefattning. Svårigheterna att få fullt lämpliga sökande torde under den närmaste framtiden bli större, än hvad hittills varit fallet, sedan de åttio nya lärareplatserna blifvit besatta och sålunda såsom sökande till ledigblifna seminarieadjunktstjänster endast kunde väntas de kandidater, som ej lyckats vinna ordinarie anställning vid de allmänna läroverken. Här och där hade vid dessa redan yppat sig brist på vikarierande lärarekrafter. Härtill komme, att filosofie kandidatexamen, aflagd enligt 1870 års eller senare utkomna förordningar, lika litet som teoretisk-teologisk examen (dimissions-examen) kunde anses innebära garanti för den mognad och den allmänna bildning, som numera måste fordras af en blifvande seminarielärare. Folkskoleseminariernas välförstådda intresse kräfde därför, att adjunktstjänsterna ombildades till lektorsbefattningar, hvilkas innehafvare borde erhålla samma löneförmåner, som nu vore lektorerna vid de allmänna läroverken tillförsäkrade eller framdeles i en ny lönestat kunde dem tillförsäkras.

Rektorn vid folkskoleseminariet i Stockholm F. Lundgren anför uti förevarande fråga: Vid tanken på seminariernas ansvarsfulla uppgift att bilda lärare för nittiotvå procent af Sveriges barn ville Lundgren helt instämma i det yrkande, som en riksdagsman från Göteborg vid 1902 års riksdag gjort, nämligen att ämneslärarne vid rikets seminarier borde få börja med tredje lönegraden, således åtnjuta lektors begynnelselönen, samt

därjämte erhålla pension vid uppnådda sextio lefnadsår och trettio tjänstår. Att kompetensvillkoren, särskildt fackkompetensen, i samband med en sådan löneförbättring borde höjas, vore en gifven sak.

Såsom jag förut omnämnt, hafva Lundgren och rektorn vid folkskoleseminariet i Göteborg S. Nygren gjort underdånig framställning om hyresbidrag af statsmedel åt adjunkterna vid seminarierna i Stockholm och Göteborg. I denna underdåniga framställning anföres följande.

Adjunkterna vid rikets seminarier vore numera af staten i ekonomiskt afseende likställda med adjunkterna vid de allmänna läroverken, med undantag däraf att vid dödsfall de senares stärbhus finge uppbära lönen till och med den sista nästföljande april, under det att seminarieadjunkternas lön utbetalades endast till och med slutet af den kalendermånad, under hvilken dödsfallet inträffade.

I Stockholm och Göteborg ägde emellertid adjunkterna vid de allmänna läroverken en mera betydande förmån, hvilken icke komme seminarieadjunkterna till del, i det att de af respektive kommuner uppbure icke obetydliga hyresbidrag. Hyresbidraget utginge nämligen i Stockholm med 500 kronor och i Göteborg med 450 kronor i första, 575 kronor i andra samt 700 kronor i tredje, fjärde och femte lönegraderna, allt för år räknadt. Seminarieadjunkterna i dessa städer vore således betydligt svagare aflönade än läroverksadjunkterna. Denna omständighet komme gifvetvis att lända seminarierna i Stockholm och Göteborg till men vid blifvande ledighet af adjunktstjänster. Ty endast undantagsvis torde en lärare vara i så lyckliga ekonomiska omständigheter, att han, om hans lust och fallenhet stode till arbete i lärarebildningens tjänst, ansåge sig äga rätt att söka plats vid seminariet, om han samtidigt kunde erhålla en högre aflönad tjänst vid allmänt läroverk. Ännu mindre antagligt vore, att någon, som redan innehade ordinarie tjänst vid allmänt läroverk, komme att ställa sin pedagogiska erfarenhet till seminariernas tjänst, hvilket vore så mycket önskligare, då det kunda inträffa, att seminarieläraren redan från början måste undervisa i metodik och leda praktiska öfningar, hvartill särskildt i Stockholm tillkomme, att seminariet hade uppdrag att vara profärläroverk. Giltigheten af detta påstående visades ock däraf, att under de sista trettio åren antalet profvande till ledigvarande adjunktur vid de nämnda seminarierna varit betydligt mindre än antalet af dem, som aflagt prof vid läroverken, då ledigvarande adjunktur därstädes funnits.

Men icke allenast i jämförelse med de allmänna läroverken vore de i Stockholm och Göteborg förlagda seminarierna mindre väl lottade. Äfven för seminarierna i andra städer, t. ex. Växjö, Skara, Kalmar m. fl., finge

de stå tillbaka, i det att hyrorna och lefnadskostnaderna i öfrigt i Stockholm och Göteborg vore vida högre, till följd hvaraf en lön af exempelvis 3,000 kronor i Stockholm eller Göteborg faktiskt vore betydligt lägre än samma belopp såsom lön för adjunkt vid de andra seminarierna. Det vore denna olikhet i lefnadskostnader, som nödgat sistnämnda kommuner att bevilja lärarne vid de allmänna läroverken hyresbidrag, så vidt de icke ville nöja sig med de svagare lärarekrafterna.

Till följd af dessa faktiska olikheter med afseende på löneförmånerna kunde seminarierna i Stockholm och Göteborg icke påräkna att vid blifvande ledigheter erhålla lika goda lärarekrafter som de allmänna läroverken i samma städer eller som flertalet öfriga seminarier, bland hvilka de i Uppsala och Lund särskildt lockade sökande, dels emedan lärarne där själfva kunde fortsätta sina studier, dels emedan de, när den tiden komme, kunde med mindre uppoffring gifva sina söner akademisk uppfostran. Visserligen skulle det kunna tyckas, som om de tillfällen till extra förtjänst, hvilka större städer kunde erbjuda, skulle motväga de olägenheter, som nu framhållits, men seminarielärarens uppgift vore sådan, att han måste odeladt ägna sin tid och sina krafter åt sin tjänst.

För att få nu berörda missförhållande undanröjdt hade seminarieadjunkterna i såväl Stockholm som Göteborg, under framhållande därpå att kompetensvillkoren och undervisningstidens längd vore desamma för seminarieadjunkterna som för läroverksadjunkterna och att de förras tjänstgöring för samhället vore minst lika betydelsefull som de senares, ingått till stadsfullmäktige i de båda städerna med anhållan, att hyresbidrag måtte beviljas äfven dem. I Stockholm hade ansökningen afstyrkts af stadens kammarkontor på den grund, att seminariet vore en statsanstalt, i hvilken lärjungar mottoges från hela riket och från hvilken de utexaminerade eleverna äfven spredes öfver hela riket, om än många vunne anställning vid folkskolorna i Stockholm. Stadsfullmäktiges beredningsutskott hade instämt i detta utlåtande; och i öfverensstämmelse därmed hade äfven stadsfullmäktige fattat sitt beslut. I Göteborg hade ärendet fått enahanda utgång. Vid den debatt, som angående detta ärende förekommit, hade ingen talare förnekat behofvet af och det berättigade i att äfven seminarieadjunkterna komme i åtnjutande af samma förmån som läroverksadjunkterna, men då flera talare framhållit, att läroverket vore en lokal angelägenhet, seminariet däremot statens, hade flertalet röstat för afslag.

På grund af hvad sålunda anförts hemställde Lundgren och Nygren, det Eders Kungl. Maj:t måtte, på sätt Eders Kungl. Maj:t kunde finna skäligt, bereda seminarieadjunkterna i Stockholm och Göteborg rätt att af

allmänna medel uppbära hyresbidrag till samma belopp, som läroverksadjunkterna i nämnda städer af respektive kommuner uppbure.

Öfver denna framställning hafva till följd af nådiga remisser Stockholms stads konsistorium den 10 december 1901 och domkapitlet i Göteborg den 15 januari 1902, efter hörande af vederbörande seminarieinspektorer, afgifvit underdåniga utlåtanden, däruti konsistoriet och domkapitlet, i likhet med inspektorerne, tillstyrka bifall till framställningen.

Vidare har statskontoret den 8 augusti 1902 i ärendet afgifvit infor-dradt underdånigt utlåtande, däri statskontoret anført, att statskontoret ansåge skäl föreligga för beredande af hyresbidrag åt seminarieadjunkterna i Stockholm och att detta hyresbidrag, med hänsyn till seminariets betydelse för riket i dess helhet, af staten bekostades, äfvensom att, därest förhållandena i Göteborg uti förevarande hänseende befunnes vara af liknande beskaffenhet med dem i Stockholm, sådant bidrag bereddades äfven seminarieadjunkterna i Göteborg.

Till behandling i sammanhang med frågan om ny lönereglering för de på ordinarie stat uppförda folkskoleseminarierna torde jag nu jämväl få upptaga frågan om stat för folkskoleseminariet i Strängnäs, för hvilket kostnaderna hittills varit uppförda å extra stat.

Sedan 1901 års riksdag, på Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning, för begynnande af verksamheten vid seminariet i Strängnäs med början af höstterminen 1901 samt uppehållande af undervisningen vid seminariet under samma termin äfvensom vår- och höstterminerna 1902 på extra stat för år 1902 anvisat ett belopp af 19,250 kronor, har samma seminarium från och med början af läsåret 1901—1902 trädt i verksamhet.

Därefter har Riksdagen, i anledning af nådiga propositioner, för uppehållande af undervisningen vid seminariet, på extra stat beviljat för år 1903 ett belopp af 22,450 kronor samt för år 1904 ett belopp af 43,448 kronor; utvisande statsrådsprotokollet för den 12 januari 1903, att sistnämnda belopp afsetts till lärarearfvoden, uppvärmning, belysning och städning, anskaffning af undervisningsmateriel, skolinventarier och belysningsarmatur, hyra för gymnastiklokal och stipendier m. m.

Kostnaderna för seminariet under år 1905 skulle, enligt ett från seminariets tillförordnade rektor infor-dradt, i samråd med seminariets inspektor uppgjort förslag, komma att uppgå till 34,157 kronor 50 öre efter följande beräkning:

	Lön.	Andra lönegraden	Löne- förbättring	Summa.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
a) aflöningar:				
rektor	3,500	—	500	4,000
adjunkt	1,500	500	500	2,500
»	1,500	500	500	2,500
»	1,500	—	500	2,000
»	1,500	—	500	2,000
lärare i öfningsskolan	1,500	—	—	1,500
» »	1,500	—	—	1,500
» » musik och sång	1,100	—	—	1,100
» » teckning	800	—	—	800
» » gymnastik	675	—	62 50	737 50
» » manlig slöjd	1,200	—	—	1,200
lärarinna i kvinnlig slöjd i öf- ningsskolan	320	—	—	320
lärare i trädgårdsskötsel med skyl- dighet att dels undervisa semi- narieeleverna och öfningssko- lans barn dels förestå och med nödigt biträde sköta seminariets trädgård och parker	1,200	—	—	1,200
summa kronor	17,795	1,000	2,562 50	21,357 50

b) bränsle, lyse och renhållning m. m.:

inköp af bränsle	kronor 2,120: —
lyse	» 697: —
eldning och renhållning	» 1,000: —
vattenförbrukning	» 150: —
läkarearfvode	» 200: —
pensionsafgifter	» 100: —
materialier för manlig slöjd	» 300: —
» » kvinnlig »	» 50: —
böcker, tidskrifter, skrifmaterialier, annonser	» 300: —
tryckning af årsberättelse	» 100: —
lärjungebibliotek för seminarieelever	» 60: —
» » öfningsskolans elever	» 40: —
oförutsedda utgifter, reparationer inberäknade	» 283: —

summa kronor 5,400: —

c) trädgårdens skötsel:		
en trädgårdsdräng för år	kronor	650: —
tillfällig arbetshjälp	»	300: —
inköp af plantor	»	50: —
	summa kronor	1,000: —

d) stipendier, 800 kronor för klass och termin..... » 6,400: —

Härjante hemställer rektorn, att det för seminariet behöfliga anslaget nu måtte uppföras på ordinarie stat.

Domkapitlet i Strängnäs har förklarat sig instänma i rektorns framställning.

Samtidigt med förslag till fullständig löneroglering för lärarne vid de allmänna läroverken anser jag förslag böra för Riksdagen framläggas angående reglering af lönerna för manliga och kvinnliga lärare vid folkskoleseminarierna. För närvarande kräwes nämligen samma behörighet för anställning såsom manlig adjunkt vid folkskoleseminarium som för erhållande af adjunktsefattning vid allmänt läroverk. Vid sådant förhållande skulle, om löneförmånerna ställdes lägre för seminarierna än för läroverken, seminarierna med hänsyn till anställning af lärare komma att lida mycken skada. Och höjas löneförmånerna för de manliga seminarieadjunkterna, bör äfven den öfriga lärarepersonalen komma i åtnjutande af motsvarande löneförbättring.

Också hafva vid föregående tillfällen, då aflöningsförmåner beviljats eller förslag till lönerogleringar förelegat, de manliga seminarielärarne städse hufvudsakligen likställt med lärarne vid de allmänna läroverken. I fråga om de åtgärder, som i nämnda afseenden vidtagits alltsedan slutet af 1850-talet, torde jag få hänvisa till hvad jag under nästföregående punkt i protokollet anført om läroverkslärares löneförmåner, tillfälliga löneförbättringar och dyrtidstillägg. Äfven i fråga om lönetursrätt för seminarielärarne kan hänvisas till nyssnämnda anförande, emedan seminariernas hufvudlärare alltjämt, i enlighet med nådiga brefvet den 22 april 1864 angående utvidgning af vissa folkskoleseminarier, åtnjutit enahanda rätt till löneförhöjning som adjunkter vid allmänna läroverken. Härtill kommer, att, sedan Riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning, seminarielärarne enligt nådig kungörelse i ärendet den 31 maj 1895 åtnjutit den förmånen, att den tid, som i afseende å lönetursberäkning vid allmänna läroverken tillgodokommer ämneslärare, må vid öfvergång i folkskoleseminariernas tjänst honom tillgodoräknas beträffande lönetursberäkning vid dessa seminarier.

Angående ämneslärares vid seminarierna studie-, befordrings- och familjeförhållanden samt lefnadskostnader äro inga särskilda statistiska undersökningar verkställda, men likheten uti seminarie- och läroverkslärares ställning torde berättiga till den slutsatsen, att hvad jag under nästföregående punkt i protokollet i detta afseende meddelat angående läroverkslärares kan anses i hufvudsak gälla äfven i fråga om seminarielärares.

Med hänvisning i öfrigt till hvad jag i nyssnämnda punkt anført i fråga om behovet att förhöja lönerna för lärares vid de allmänna läroverken, anser jag därför, liksom samtliga de i förevarande ärende hörda myndigheterna, en löneförbättring behöflig jämväl för den vid folkskoleseminarierna anställda lärarepersonalen; och torde löneförmånerna för de ordinarie manliga och kvinnliga lärares böra, på sätt om läroverkslärares löner föreslagits, fördelas i lön och tjänstgöringspenningar.

Några af dem, som yttrat sig i ärendet, hafva afgifvit förslag dels angående en tilläggs-lön för seminarielärares utöfver den lön, som motsvarar adjunkt-lön vid de allmänna läroverken, dels ock angående förändring i kompetensvillkoren för seminarielärares och därpå grundad förhöjning i löneförmåner. Dessa förslag anser jag mig för närvarande icke kunna biträda. Därest en sådan omorganisation af folkskoleseminarierna framdeles kommer till stånd, att en högre kompetens fördenskull blir erforderlig och i samband därmed större anspråk ställas på seminarielärares än på läroverkslärares arbete, torde tiden då vara inne att taga dessa ämnen under ompröfning.

Då jag härefter går att yttra mig angående de löneförhöjningar, jag anser nu böra ifrågasättas, följer jag samma uppställning, som iakttagits vid redogörelsen för myndigheternas utlåtanden.

I. Rektorer.

Beträffande dem anser jag, att lönegraderna böra blifva tre och att lönebeloppen i dessa lönegrader böra bestämmas till 5,000, 5,500 och 6,000 kronor, enär rektorerna vid seminarierna redan förut åtnjuta förmånen af tre lönegrader (se tabell sid. 34) samt dessa maktpåliggande platser böra göras särskildt eftersträfvansvärda. Genom de nyssnämnda lönebeloppen komme, under förutsättning af bifall till hvad i nästföregående punkt föreslagits, seminarierektorer med afseende på löneförmåner att intaga en ställning emellan rektorer vid realskolor och rektorer vid högre allmänna läroverk. Rektorslönerna skulle nämligen då blifva:

V i d	Begynnelselön	Efter fem år	Efter tio år
	kronor	kronor	kronor
realskola	5,000	5,000	5,500
seminarium	5,000	5,500	6,000
högre allmänt läroverk	6,000	6,000	6,500

Af de sålunda för seminarierektorerna ifrågasatta beloppen synas respektive 1,600, 1,800 och 2,000 kronor böra utgöra tjänstgöringspenningar.

Åt seminarierektorerna hafva hittills upplåtits till fritt begagnande de i seminariebyggnaderna för ändamålet afsedda och inredda bostäderna. Vid ny reglering af lönerna synes mig uttrycklig bestämmelse härom böra i lönevillkoren intagas.

II. Adjunkter.

A. Manliga.

Såsom jag redan nämnt, anser jag de manliga seminarieadjunkterna böra i afseende på löneförmåner likställas med läroverksadjunkterna och deras löner fördenskull, i öfverensstämmelse med hvad i nästföregående punkt föreslagits, bestämmas i fem lönegrader till 3,000, 3,500, 4,000, 4,500 och 5,000 kronor, hvaraf respektive 1,000, 1,150, 1,300, 1,450 och 1,600 kronor tjänstgöringspenningar. Hvad angår den förut omförmälda framställningen om beredande af hyresbidrag åt seminarieadjunkterna i Stockholm och Göteborg, anser jag, då löneförbättring i allt fall för dessa såsom för andra lärare nu ifrågasättes, tillräckliga skäl ej föreligga att för närvarande tillstyrka någon åtgärd i sådant syfte.

B. Kvinnliga.

Hvad dem angår, äro visserligen deras nuvarande löner, i enlighet med nådiga brefvet den 22 april 1864 angående utvidgning af vissa seminarier och nådiga cirkulärbrefvet den 29 maj 1874 angående löneförbättring, lika med de manliga adjunkternas. Däremot utgå, såsom jag förut omförmält, från och med år 1899 de på extra stat årligen beviljade s. k. löneförbättringsmedlen med olika belopp för manlig och för kvinnlig adjunkts tjänstgöring, i det att nämligen manlig adjunkt erhåller 500 kronor i alla fem lönegraderna, under det att kvinnlig adjunkt får blott 250 kronor och detta endast i de fyra lägsta lönegraderna.

Vid nu förevarande löne reglering synes mig behofvet af en löneförbättring vara störst för de manliga lärarne. För dessa lärare måste nämligen hänsyn tagas därtill, att lönen i regel bör afse uppehållandet af familj. För de kvinnliga lärarne däremot bör lönen kunna begränsas till

det belopp, som kan anses bereda dem själfva fullt tillräckligt underhåll, men på samma gång göra tjänsterna så eftersträfvansvärda, att de bästa möjliga sökande må anmäla sig till de ganska ansträngande platserna vid seminarierna. Härvid bör afseende afven fastas därvid, att, såsom jag strax skall närmare angifva, för kvinnliga adjunkter synes böra bestämmas en lägre pensionsålder än för de manliga adjunkterna.

Likaledes bör vid bestämmande af de kvinnliga adjunkternas lön hänsyn tagas till den lägre kompetens, som i vissa fall är medgifven beträffande dem. De allmänna kompetensfordringarna för adjunktur finnas angifna i § 17 mom. 1 af seminariestadgan, hvarest uppställas såsom kompetensvillkor att hafva aflagt sådana kunskapsprof, som äro stadgade för behörighet att utnännas till adjunkt vid allmänt läroverk, samt att nöjaktigt hafva genomgått profårskurs och hafva aflagt godkänt praktiskt undervisningsprof. I mom. 2 af samma § göres emellertid härtill det tillägg, att lärarinna, som genomgått fullständig afgangsexamen vid högre lärarinneseminariet samt därvid erhållit vitsordet berömlig för undervisningsskicklighet och minst med beröm godkänd i pedagogik och metodik, är behörig att vid lärarinneseminarium blifva anställd såsom lärarinna med adjunkts tjänstgöring, såvida hon med goda vitsord under minst ett år tjänstgjort vid ett statens seminarium samt aflagt godkänt praktiskt undervisningsprof.

Med anledning af samtliga dessa förhållanden anser jag, att för de kvinnliga adjunkterna lönen i lägsta lönegraden bör bestämmas till 2,000 kronor, hvilket innebär en förhöjning med 75 kronor af de nuvarande löneförmånerna i denna lönegrad, som, med inberäkning af det under senaste åren åtnjutna dyrtidstillägget, uppgå till 1,925 kronor (se tabell sid. 34). Sättas vidare, på sätt jag anser lämpligt, ålderstilläggen till 500 kronor hvarterdera, men med begränsande af deras antal till tre, skulle de kvinnliga adjunkterna efter femton års tjänstgöring nå upp till den nuvarande högsta lönegraden eller 3,500 kronor, hvilket belopp jag anser vara fullt tillräckligt såväl med afseende på lefnadskostnadernas tillgodoseende som vid jämförelse med de löner, kvinnliga lärare vid andra undervisningsanstalter åtnjuta. De kvinnliga seminarieadjunkternas aflöning i de fyra lönegraderna skulle alltså uppgå till 2,000, 2,500, 3,000 och 3,500 kronor, af hvilka belopp jag anser respektive 700, 850, 1,000 och 1,150 kronor böra utgöra tjänstgöringspenningar.

Den underdåniga framställningen om hyresbidrag till seminarieadjunkterna i Stockholm och Göteborg torde af skäl, som anförts i fråga om de manliga adjunkterna, icke heller beträffande de kvinnliga adjunkterna böra föranleda någon Eders Kungl. Maj:ts åtgärd.

III. Öfningslärare.

Hvad lärarne i öfningsämnen musik, teckning och gymnastik beträffar, vill jag till en början erinra, att uti § 25 i gällande seminariestadga finnas föreskrifter angående det antal timmar i veckan, hvarje sådan lärare är skyldig att undervisa, nämligen läraren i musik sexton till tjugu timmar, läraren i teckning tolf timmar och läraren i gymnastik åtta till tolf timmar. Med hänsyn därtill, att behovet af undervisningstimmar i öfningsämnen vid de olika seminarierna växlar endast i ringa grad, kunna timantalen för öfningslärarne jämförelsevis lätt bestämmas. Ändring i den nu stadgade undervisningsskyldigheten synes vara i någon mån behöflig och de nu utgående arfvodena böra äfven undergå jämkning, så att de komma i ett rättvist och proportionerligt förhållande till hvarandra. I stället för de hittills med två ålderstillägg efter respektive fem och tio år utgående arfvodena, med inberäkning af den gymnastiklärarne tillerkända löneförbättringen, nämligen

för musiklärare	1,100: —, 1,300: —, 1,500: —	kronor för 16—20 timmar
» teckningslärare	800: —, 1,000: —, 1,200: —	» » 12 »
» gymnastiklärare	737: 50, 837: 50, 937: 50	» » 8—12 »

anser jag, att tjänstgöringsskyldighet och aflöningsförmåner för de här ifrågavarande lärarne böra, med bibehållande af de nu utgående ålderstilläggens antal, bestämmas på följande sätt:

för musiklärare	1,400, 1,600, 1,800	kronor för 16—18 timmar
» teckningslärare	1,000, 1,200, 1,400	» » 12—14 »
» gymnastiklärare	900, 1,100, 1,300	» » 11—13 »

För lärare i trädgårdsskötsel och trädplantering vid de seminarier, där undervisningen i detta ämne är fullständigt ordnad, har jag icke skäl att föreslå någon ändring i undervisningsskyldigheten, hvilken i seminariestadgans § 25 är bestämd på det sätt, att läraren i trädgårdsskötsel och trädplantering under den tid af året, som erbjuder tillfälle till trädgårdsarbete, skall vara skyldig att undervisa tolf till femton timmar och under den öfriga delen af läsåret för meddelande på lärorummet af nödiga kunskaper i ämnet tre timmar i veckan, hvarjämte han bör, där egen trädgård finnes, ägna noggrann omsorg åt densamma tillbörliga skötsel och vård. För denna tjänstgöring åtnjuter, såsom jag förut nämnt, läraren ett arvode af 1,000 kronor, hvartill under sista åren kommit 100 kronor såsom dyrtidstillägg. I betraktande däraf, att af dessa lärare fordras arbete äfven under seminariernas ferietider, synes mig en höjning i deras arvoden till 1,200 kronor förenad med rättvisa och billighet. Dessutom anser jag, att dessa lärare, liksom numera alla här förut omnämnda lärare vid seminarierna, böra hugnas med ålderstillägg för väl vitsordad tjänst-

göring, hvilka ålderstillägg synas mig böra bestämmas till två å 100 kronor hvartdera efter fem och tio års väl vitsordad tjänstgöring. För lärare i trädgårdsskötsel och trädplantering skulle sålunda arfvode utgå i tre grader å 1,200, 1,300 och 1,400 kronor.

Detta arfvode bör emellertid ej för närvarande utgå till enhvar lärare i trädgårdsskötsel. Såsom jag förut omförmålt, äro arfvodena för undervisning i trädgårdsskötsel och trädplantering vid en del seminarier till beloppet lägre än det vanliga, nämligen i Stockholm allenast 400 kronor, Härnösand 500 kronor och Umeå 300 kronor, under det att undervisningen vid andra seminarier är delad på två personer, nämligen i Uppsala med respektive 325 och 250, i Kalmar med respektive 400 och 600 samt i Karlstad med respektive 500 och 600 kronors arfvoden. Anledningen härtill är att söka uti dels seminarieträdgårdarnas ringa storlek, dels ock andra särskilda förhållanden. Så länge dessa förhållanden äga rum, synes för ifrågavarande seminarier icke böra fastslås det eljest bestämda arfvodet, utan bör fortfarande, likasom hittills, arfvode utgå enligt Eders Kungl. Maj:ts bestämmande i hvarje särskildt fall.

För manliga och kvinnliga lärare i slöjd hafva, såsom framgår af den förut af mig lämnade redogörelsen för de nuvarande löneförhållandena vid seminarierna, särskilda bestämmelser träffats för hvarje seminarium. I enlighet med dessa bestämmelser utgå, med inberäkande af dyrtidstillägg, där sådant ifrågakommer, arfvodena för lärare i manlig slöjd med 990 kronor eller 1,100 kronor och för lärare i kvinnlig slöjd med 880 kronor. Deras tjänstgöringsskyldighet är i § 25 af seminariestadgan bestämd till lägst fjorton, högst tjugufyra timmar i veckan. Då nu fråga är om en allmän löneroglering för seminarierna, synas mig äfven dessa lärares tjänstgöringsskyldighet och aflöningsförmåner böra bättre ordnas. Obilligheten däraf, att samma arfvode utgår för en så olika tjänstgöring, som nyss nämnts, ligger i öppen dag. Tjänstgöringsskyldigheten för det årliga arfvodet synes mig böra begränsas till sexton till aderton timmar i veckan; och arfvodena anser jag lämpligen kunna sättas till 1,100 kronor för de manliga och 1,000 kronor för de kvinnliga lärarne, med rätt jämväl för såväl de manliga som de kvinnliga lärarne till två ålderstillägg å 100 kronor hvartdera efter fem och tio års väl vitsordad tjänstgöring. Vid bifall härtill skulle sålunda arfvoden komma att utgå i tre grader för lärare i manlig slöjd med 1,100, 1,200 och 1,300 kronor samt för lärare i kvinnlig slöjd med 1,000, 1,100 och 1,200 kronor.

Ersättning för tjänstgöring utöfver den för det bestämda arfvodets erhållande stadgade tjänstgöringstiden har utgått till musik- och teckningslärare med ett årligt belopp af 50 kronor för hvarje veckotimme, hvilket

ersättningsbelopp uttryckligen tillerkännes musiklärare i nådiga cirkulärbrevet den 28 maj 1897 angående anslag till ökade arfvoden åt lärare och lärarinnor i musik och sång vid folkskoleseminarierna. Dylik ersättning synes mig böra jämväl framdeles utgå, dock med höjdt belopp och i förhållande till det arfvode, vederbörande tjänst innehafvare åtnjuter för visst antal veckotimmar, samt med utsträckning af denna rätt till ersättning till samtliga de öfningslärare, af hvilka öfvertidstjänstgöring utkräfvdes. Enligt mitt förmenande bör ersättning, beräknad för läsår, för hvarje veckotimme utöfver den stadgade undervisningsskyldigheten utgå till lärare i musik och sång, teckning och gymnastik med 100 kronor, till lärare i manlig slöjd med 75 kronor och till lärare i kvinnlig slöjd med 70 kronor. På grund af likformigheten i seminariernas anordning kommer öfvertidstjänstgöringen att blifva af mera tillfällig art och kan begränsas till ett fåtal timmar. Endast i undantagsfall behöfver den öfverskrida fyra timmar i veckan. Då denna tjänstgöring är att betrakta såsom ett extra arbete, bör naturligtvis ersättningen därför icke anses såsom ingående i tjänst innehafvarens egentliga arfvode och fördenskull icke heller ökas med ålderstillägg samt icke kunna ens till någon del utgå till annan än den, som bestrider ifrågavarande öfvertidstjänstgöring. Vid de allmänna läroverken ställa sig förhållandena härutinnan väsentligen annorlunda. Vid dem har den föreslagna ersättningen för öfvertidstjänstgöring till uppgift hufvudsakligen att bereda tjänst innehafvare vid de större läroverken en aflöning i förhållande till den olika arbetsbürda, som måste blifva en följd af läroverkets storlek.

IV. Lärare i öfningskolan.

Enär frågan om arfvodena åt de manliga lärarne i de med seminarierna förenade öfningskolorna så nyligen som år 1901 af Riksdagen pröfvats, därvid arfvodena bestämts till 1,500, 1,800, 2,100 och 2,400 kronor, med fem års mellanrum mellan hvarje aflöningsgrad, anser jag mig icke hafva skäl att nu föreslå någon ändring i dessa aflöningsförmåner.

För de vid samma öfningskolor anställda kvinnliga lärarne gälla däremot fortfarande bestämmelserna i nådiga cirkulärbrevet den 27 maj 1898 angående vid folkskoleseminariernas öfningskolor anställda lärares och lärarinnors arfvoden. De äga i enlighet härmed att uppbära ett arfvode af 1,500 kronor jämte ett ålderstillägg å 300 kronor efter tio års väl vitsordad tjänstgöring. Å denna aflöning hafva under de senare åren dessa kvinnliga lärare, i olikhet mot de manliga lärarne vid öfningskolorna, enär deras aflöningsförmåner icke blifvit af 1901 eller 1902 års riksdagar ny- eller omreglerade, åtnjutit dyrtidstillägg. Det synes mig billigt, att ifrågavarande kvinnliga lärares fasta aflöningar nu höjas. Men den arfvodesförhöjning, som för dem nu bör ifrågakomma, torde kunna be-

gränsas till införande af ett första ålderstillägg å 150 kronor efter fem års tjänstgöring, hvarigenom äfven likformighet vinnes för samtliga seminarie-lärare med afseende å tiden för rätt till åtnjutande af ålderstillägg. Att begynnelseafflöningen icke höjes, är betingadt redan af den grund, att begynnelseafflöningen för de manliga lärarne icke är mera än 1,500 kronor; och med två ålderstillägg å 150 kronor hvartdera kunna ifrågasvarande kvinnliga lärare liksom hittills nå upp till 1,800 kronor. Någon ytterligare arfvodesförhöjning synes mig ej påkallas af de förhållanden, som år 1901 föranledde Riksdagen att höja de manliga lärarnes arfvoden, nämligen dels behofvet af löner, som motsvarade lefnadskostnaderna i städerna, dels ock jämförelsen med de löner, som tillerkänts folkskolelärarne i de större städerna.

Därest hvad jag nu ifrågasatt vinner bifall, skulle arfvoden komma att utgå för de manliga lärarne i seminariernas öfningsskolor, likasom för närvarande, i fyra grader med 1,500, 1,800, 2,100 och 2,400 kronor samt för de kvinnliga lärarne i samma öfningsskolor i tre grader med 1,500, 1,650 och 1,800 kronor.

V. Vikarierande lärare.

Enligt nådiga cirkuläret den 30 januari 1884 angående arfvoden åt vikarierande lärare vid folkskoleseminarierna äger ordinarie lärare, hvilken förordnas att såsom vikarie uppehålla rektorsbefattning, att, med bibehållande af sin ordinarie lön, tillika för rektorstjänstens bestridande uppbära årligt arfvode af 500 kronor. Någon ändring i denna grundsats anser jag ej böra ifrågakomma, hvadan, om ordinarie lärares aflöning varder uppdelad i lön och tjänstgöringspenningar, sådan lärare, som innehar rektorsförordnande, bör få, jämte uppbärande af omförmälda arfvode 500 kronor, bibehålla sin lön och sina tjänstgöringspenningar oafkortade.

Vikarierande manliga adjunkter synas mig böra erhålla samma arfvoden, som under nästföregående punkt i protokollet föreslagits för extra ordinarie lärare vid de allmänna läroverken, eller 2,000 kronor för vikarie, som är behörig till ordinarie adjunktsbefattning, och 1,800 kronor för annan vikarie.

Vikarierande kvinnliga adjunkter åter kunna icke skäligen likställas i aflöningsförmåner med extra ordinarie lärarinnor vid de allmänna läroverken. Dessa vikarier vid seminarierna åtnjuta redan nu arfvode af 1,800, respektive 1,500, kronor; och en nedsättning af dessa belopp skulle vara så mycket olämpligare, som i sådant fall samma lärarinna skulle få lägre arfvode, om hon undervisade på ett seminarium, än om hon tjänstgjorde i seminariets öfningsskola. De nu utgående arfvodena, 1,800 och 1,500 kronor, anser jag alltså böra bibehållas.

Vikarie för öfningslärare och lärare i öfningsskolan synes gifvetvis böra, såsom hittills i allmänhet varit fallet, uppbära arfvide med samma belopp, som tillkommer tjänstinnehafvaren, dock utan ålderstillägg.

För att gifva en öfversikt öfver samtliga föreslagna aflöningar och deras förhållande till nu utgående aflöningsbelopp har jag låtit upprätta följande tablå: (Se tabellen å följande sida).

I fråga om lärares rätt till uppflyttning i högre aflöningsgrad får jag anförä följande.

I nådiga kungörelsen den 31 maj 1895 angående lönetursberäkning för lärare vid folkskoleseminarium, hvilken förut varit anställd vid allmänt läroverk, förordnas, att den tid, som i afseende å lönetursberäkning vid allmänna läroverken tillgodokommer ämneslärare, må vid öfvergång i folkskoleseminariernas tjänst honom tillgodoräknas beträffande lönetursberäkning vid dessa seminarier. Någon anledning att häri göra ändring förefinnes naturligtvis ej. Lönetursrätten synes mig tvärtom böra utsträckas äfven till tjänstgöring vid vissa andra läroanstalter.

Vidare synes det mig uppenbart, att lärare, som öfvergår från folkskoleläraretjänst till tjänst vid ett folkskoleseminariums öfningsskola, bör för uppflyttning i högre lönegrad vid seminariet få räkna sig till godo sin föregående tjänstgöring vid folkskola, detta så mycket hellre som motsvarande lönetursrätt äger rum för folkskolelärare vid öfvergång från en folkskola till en annan sådan skola. I annat fall skulle framstående lärare vid folkskolan kunna draga sig för att söka anställning vid seminariernas öfningsskolor.

Lika med lärare vid de allmänna läroverken äga lärare vid folkskoleseminarierna rätt att för uppflyttning i högre lönegrad tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring såsom extra ordinarie lärare. I afseende härå synas mig för framtiden böra bestämmas enahanda grunder, som under nästföregående punkt i protokollet föreslagits beträffande läroverkslärarne.

Hvad angår den tid, under hvilken en lärare vid seminarium, för att vinna uppflyttning i högre lönegrad, skall hafva själf bestridt sin tjänst, hafva tillämpats samma grundsatser, som finnas angifna i nådiga kungörelsen den 12 juli 1878 angående villkoren för åtnjutande af de nya löneförmånerna för åtskilliga afdelningar af Eders Kungl. Maj:ts kansli m. fl., eller att tjänstinnehafvaren af de stadgade fem åren skall mera än fyra år själf hafva bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst och att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, då den stadgade tjänstaldern blifvit

**Öfversikt öfver nuvarande och föreslagna aflöningsförmåner
vid folkskoleseminarierna.**

	Aflöningsgrad.	Nuvarande aflöningsförmåner.				Föreslagna aflöningsförmåner.			Antal tjänstgöringstimmar i veckan.	Ersättning för öfvertidstjänstgöring per veckotimme kronor.
		Enligt stat	Löneförbättring	Dyr-tidstillsätt	Summa	Lön	Tjänstgöringspenningar eller arfvode	Summa		
Rektor, utom fri bostad.	I	3,500	500	400	4,400	3,400	1,600	5,000	—	—
	II	4,000	500	450	4,950	3,700	1,800	5,500	—	—
	III	4,500	500	500	5,500	4,000	2,000	6,000	—	—
Manlig adjunkt.	I	1,500	500	200	2,200	2,000	1,000	3,000	—	—
	II	2,000	500	250	2,750	2,350	1,150	3,500	—	—
	III	2,500	500	300	3,300	2,700	1,300	4,000	—	—
	IV	3,000	500	350	3,850	3,050	1,450	4,500	—	—
	V	3,500	500	400	4,400	3,400	1,600	5,000	—	—
Kvinnlig adjunkt.	I	1,500	250	175	1,925	1,300	700	2,000	—	—
	II	2,000	250	225	2,475	1,650	850	2,500	—	—
	III	2,500	250	275	3,025	2,000	1,000	3,000	—	—
	IV	3,000	250	325	3,575	2,350	1,150	3,500	—	—
	V	3,500	—	350	3,850	—	—	—	—	—
Manlig eller kvinnlig lärare i musik och sång.	I	1,100	—	110	1,210	—	1,400	1,400	16—18 (nu 16—20)	100 (nu 50)
	II	1,300	—	130	1,430	—	1,600	1,600		
	III	1,500	—	150	1,650	—	1,800	1,800		
Manlig eller kvinnlig lärare i teckning.	I	800	—	80	880	—	1,000	1,000	12—14 (nu 12)	100 (nu 50)
	II	1,000	—	100	1,100	—	1,200	1,200		
	III	1,200	—	120	1,320	—	1,400	1,400		
Manlig eller kvinnlig lärare i gymnastik.	I	675	62,50	73,75	811,25	—	900	900	11—13 (nu 8—12)	100 (nu 0)
	II	675	162,50	83,75	921,25	—	1,100	1,100		
	III	675	262,50	93,75	1,031,25	—	1,300	1,300		
Manlig eller kvinnlig lärare i trädgårdsskötsel med full tjänstgöring.	I	1,000	—	100	1,100	—	1,200	1,200	—	—
	II						1,300	1,300		
	III						1,400	1,400		
Lärare i manlig slöjd med full tjänstgöring.	I	900	—	90	990	—	1,100	1,100	16—18 (nu 14—24)	75 (nu 0)
	II			à	à		1,200	1,200		
	III			1,000	100		1,100	1,300		
Lärare i kvinnlig slöjd med full tjänstgöring.	I	800	—	80	880	—	1,000	1,000	16—18 (nu 14—24)	70 (nu 0)
	II			à	à		1,100	1,100		
	III			à	à		1,200	1,200		
Manlig ämneslärare i öfningskola.	I	1,500	—	—	1,500	—	1,500	1,500	—	—
	II	1,800	—	—	1,800	—	1,800	1,800	—	—
	III	2,100	—	—	2,100	—	2,100	2,100	—	—
	IV	2,400	—	—	2,400	—	2,400	2,400	—	—
Kvinnlig ämneslärare i öfningskola.	I	1,500	—	150	1,650	—	1,500	1,500	—	—
	II	1,800 ¹⁾	—	180	1,980 ¹⁾	—	1,650	1,650	—	—
	III	—	—	—	—	—	1,800	1,800	—	—
Vikarierande manlig adjunkt.	A ²⁾	1,800	—	180	1,980	—	2,000	2,000	—	—
	B ³⁾	1,500	—	150	1,650	—	1,800	1,800	—	—
Vikarierande kvinnlig adjunkt.	A ²⁾	1,800	—	180	1,980	—	1,800	1,800	—	—
	B ³⁾	1,500	—	150 ¹⁾	1,650	—	1,500	1,500	—	—

¹⁾ Efter tio års tjänstgöring. — ²⁾ Med full kompetens. — ³⁾ Utan full kompetens.

uppnådd. Samma föreskrifter hafva sedermera gifvits vid upprättande af åtskilliga andra lönestater, t. ex. under år 1902 för tjänstenän vid vissa landsarkiv, vid fångvårdsanstalter och vid post- och telegrafverken samt för konsistorienotarier; och för lärarne vid de allmänna läroverken hafva under nästföregående punkt i protokollet föreslagits stadganden af enahanda innehåll. Någon tvekan kan ej råda därom, att omförmälda, vid seminarierna redan tillämpade grundsatser fortfarande böra gälla; men uttryckligt stadgande i sådant afseende synes dock, då ny lönereglering nu är i fråga, böra meddelas.

Samma skäl, som jag under nästföregående punkt i protokollet anfört till stöd för en förlängning af läsåret vid de allmänna läroverken från 36 till 38 veckor, gälla i hufvudsak äfven beträffande seminarierna. En ökning af den årliga lästiden är nämligen för dem i hög grad behöflig, särskildt med hänsyn till den betydliga tid, som numera erfordras för militäröfningarna.

Då ordinarie lärare åtnjuter tjänstledighet för sjukdom, bör han gifvetvis till sin vikarie afstå sina tjänstgöringspenningar. Har åter tjänstledighet beviljats sådan lärare på grund af offentligt uppdrag, synes han mig böra, i likhet med hvad under nästföregående punkt föreslagits beträffande läroverkslärare, själf få uppbära äfven tjänstgöringspenningarna.

Beträffande annan tjänstledighet för ordinarie lärare är för närvarande enligt nådiga brefven den 12 juli 1872, den 30 januari 1884 och den 10 december 1892 föreskrifvet, att läraren skall vara skyldig att utan bidrag af allmänna medel godtgöra vikarien. Denna grundsats måste naturligtvis äfven framdeles vinna tillämpning på sådant sätt, att läraren får under dylik tjänstledighet afstå, förutom tjänstgöringspenningarna, så stor del af lönen, som erfordras till vikariens aflönande.

Hvad angår öfningslärare och lärare i öfningssskolorna, är genom nådiga cirkuläret den 31 oktober 1902 stadgadt, att sådan lärare vid tjänstledighet på grund af sjukdom till vikaries aflönande skall afstå en fjärdedel af hvad på tiden för tjänstledigheten belöper af det befattningen åtföljande arfvode, med iakttagande att afdraget beräknas efter kalenderår. Åtnjuter sådan lärare tjänstledighet af annan grund, måste han naturligtvis afstå af sin aflöning hela det belopp, som åtgår till vikariens aflönande. I hvad sålunda gäller beträffande ifrågavarande lärare, anser jag mig ej böra ifrågasätta annan ändring, än att öfningslärare må tillerkännas rätt att vid tjänstledighet på grund af offentligt uppdrag fortfarande bibehålla sitt arfvode oafkortadt.

I fråga om pensionsrätt för rektorer med flera lärare vid folkskoleseminarier är genom nådiga kungörelsen den 1 juli 1897 stadgadt, att ordinarie rektor, ordinarie adjunkt och ordinarie lärarinna med adjunkts tjänstgöring må åtnjuta rätt till pension å allmänna indragningsstaten enligt samma grunder, som äro eller varda stadgade för ordinarie ämneslärare vid rikets allmänna läroverk. Någon ändring häri bör ej ifrågakomma; utan synes mig för dessa seminarielärares pensionering böra gälla enahanda grunder, som under nästföregående punkt i protokollet föreslagits beträffande läroverkens ämneslärare.

Däremot äga för närvarande öfningslärarne vid seminarierna icke någon stadgad rätt till pension, utan har deras pensionerande i hvarje förekommande fall gjorts till föremål för särskild pröfning. Pensioner åt sådana lärare hafva därvid flera gånger af Riksdagen, på Eders Kungl. Maj:ts framställningar, beviljats, t. ex. år 1888 åt musikläraren vid seminariet i Lund, år 1890 åt musikläraren vid seminariet i Växjö samt år 1896 åt lärarinnan i teckning vid seminariet i Stockholm. Då nu pensionsrätt är ifrågasatt för öfningslärarne vid de allmänna läroverken, synes mig lämpligt, att sådan tillförsäkras äfven seminariernas öfningslärare under enahanda villkor, som i nästföregående punkt i protokollet föreslagits beträffande läroverkens öfningslärare, därvid dock bör märkas, att, när seminariernas öfningslärare enligt § 22 i seminariestadgan äro antagna endast på förordnande, någon rätt icke förefinnes för sådan lärare att, efter antagen ny löneroglering, kvarstå på gammal stat.

Lärarne i öfningsskolan äro jämlikt nådiga cirkulärbrefvet den 31 december 1877 delaktiga i folkskolelärares pensionsinrättning. Något stadgande om pensionsrätt för dessa lärare är sålunda ej erforderligt. Men däremot anser jag af nöden, att föreskrift meddelas om skyldighet för dem att vid viss ålder afgå med pension, en skyldighet, som för närvarande icke åligger dem, men hvilken så mycket hellre bör införas, som för lärare i seminariernas öfningskolor icke finnes bestämd någon åldersgräns för åtnjutande af statsbidrag till vikarie, såsom fallet är i fråga om öfriga folkskolelärare. Ett stadgande i den af mig nu antydda riktning kan göras gällande äfven mot redan anställda lärare i öfningskolorna, enär de, likasom öfningslärarne, enligt § 22 i seminariestadgan äro antagna endast på förordnande.

Angående kostnaderna för genomförande af den nu ifrågasatta lönerogleringen får jag till en början erinra, att för närvarande finnas vid de på ordinarie stat uppförda tretton seminarierna 13 rektorer, 42 manliga och 12 kvinnliga adjunkter, 13 musiklärare, 13 teckningslärare, 13 gymnastik-

lärare, 9 lärare i trädgårdsskötsel med full tjänstgöring, 4 lärare i trädgårds-skötsel med ofullständig tjänstgöring, 4 lärare i manlig slöjd, hvaremot vid 3 seminarier undervisning i manlig slöjd handhafves af lärarne i öfnings-skolan, 6 lärare i kvinnlig slöjd samt 14 manliga och 12 kvinnliga lärare i öfningskola.

Den ökade kostnad för statsverket, som skulle uppstå, om den nu ifrågasatta löneregleringen för folkskoleseminarierna antages, belöper sig, då till grund för beräkningen lägges nuvarande lärares såväl antal som ålders-tillägg, till en summa af 120,680 kronor, såsom följande uträkning visar:

Löneförhöjning för:

13 rektorer med 1,500 kronor till hvarje	kronor	19,500: —
42 manliga adjunkter med 1,500 kronor till hvarje	»	63,000: —
8 kvinnliga adjunkter med 500 kronor till hvarje	»	4,000: —
(4 kvinnliga adjunkter innehafva redan högsta lönegraden)		
13 musiklärare med 300 kronor till hvarje	»	3,900: —
13 teckningslärare med 200 kronor till hvarje	»	2,600: —
13 gymnastiklärare,		
hvaraf 2 med 225 kronor hvardera ..	kr. 450: —	
» 1 » 425 »	» 425: —	
» 10 » 625 » hvardera ..	» 6,250: —	» 7,125: —
8 lärare i trädgårdsskötsel vid seminarier med full undervisning i detta ämne,		
hvaraf 1 med 100 kronor	kr. 100: —	
» 2 » 200 » hvardera ...	» 400: —	
» 1 » 300 »	» 300: —	
» 4 » 400 » hvardera ...	» 1,600: —	» 2,400: —
(vid ett seminarium, Landskrona, utgår arfvodet redan nu med 1,200 kronor)		
4 lärare i trädgårdsskötsel vid öfriga seminarier och fullständigare anordnande af undervisningen i detta ämne	»	2,000: —
6 lärare i manlig slöjd,		
hvaraf 2 med 100 kronor hvardera ..	kr. 200: —	
» 1 » 200 »	» 200: —	
» 3 » 400 » hvardera ...	» 1,200: —	» 1,600: —
(för Linköping utgår arfvodet redan nu med 1,200 kronor)		

transport kronor 106,125: —

	transport kronor	106,125: —
6 lärare i kvinnlig slöjd, hvaraf 1 med 200 kronor	kr. 200: —	
» 5 » 400 » hvardera ... »	2,000: —	» 2,200: —
3 kvinnliga lärare i öfningsskolan i andra lönegraden med 150 kronor hvardera		» 450: —
(af öfriga lärare räknar ingen i första lönegraden mera än 5 tjänstår)		
samt till bekostande af öfningslärares tjänstgöring ut- öfver den tid, de äro skyldiga att undervisa för den bestämda årliga aflöningen, samt af ålders- tillägg		» 11,905: —
	summa kronor	120,680: —

Den verkliga ökningen af kostnaderna för aflönande af lärareperso-
nalen vid folkskoleseminarierna enligt nu ifrågasatta lönestat uppgår dock
ej till den anförda summan. Från och med år 1883 har nämligen, på
sätt jag förut omförmält, årligen i riksstaten på extra stat uppförts anslag
till förbättring af seminarielärares aflöning m. m., hvilket anslag för år
1904 är bestämdt till ett belopp af 39,000 kronor. Med den nu ifråga-
satta löneregleringens genomförande skulle detta extra anslag icke vidare
blifva erforderligt; och likaså skulle de för närvarande till seminarierna
utgående dyrtidstilläggen, hvilka kunna beräknas till i rundt tal 18,000
kronor, hädanefter icke ifrågakomma. Den verkliga kostnaden för den
nya löneregleringen bör alltså beräknas till i rundt tal 63,700 kronor.

Jag torde nu få öfvergå till frågan om folkskoleseminariet i Strängnäs.

Emedan detta seminarium kommer att blifva fullständigt med fyra
årsklasser vid början af höstterminen 1904 och vid början af år 1905
kommer att inflytta i den nya för seminariet uppförda byggnaden samt
således den för seminariets anordnande behöfliga öfvergångstiden då upp-
hör, anser jag, att årskostnaderna för uppehållande af undervisningen vid
seminariet böra från och med år 1905 uppföras på ordinarie stat.

De af seminariets tillförordnade rektor föreslagna aflöningarna äro
upptagna till de belopp, som för närvarande äro bestämda för lärare-
personalen vid de öfriga seminarierna. Under förutsättning att den ifråga-
satta nya löneregleringen för seminarierna antages, böra gifvetvis aflöning-
arna för lärarne vid seminariet i Strängnäs utgå med samma belopp och
under enahanda villkor som vid öfriga seminarier.

Emot de af rektorn föreslagna anslagen till bränsle, lyse och renhållning m. m. samt trädgårdens skötsel har jag intet att anmärka. Dock torde jag böra påpeka, hurusom bland dessa anslag upptagits två mindre poster å 60 kronor och 40 kronor för inköp af böcker till ett bibliotek för seminariets elever och ett skolbibliotek för öfningsskolans lärjungar. Gagnet af båda dessa bibliotek är mycket stort. Det för seminarieeleverna afsedda skulle innehålla sådana för studierna lämpliga arbeten, som den enskilde eleven icke kunde beräknas hafva råd att inköpa. Hvad åter beträffar skolbiblioteket, komme detsamma att vara till nytta icke allenast för öfningsskolans barn, utan äfven för seminarieeleverna, i det att biblioteket komme att tjäna som mönster vid inrättande af skolbibliotek i elevernas blifvande tjänstgöringsorter och dessutom att bereda tillfälle till öfning att anvisa lämplig läsning åt barnen och att vid undervisningen vädja till hvad barnen vid sidan af skolarbetet sålunda inhämtat.

Frågan om anslag till stipendier åt eleverna vid seminariet kommer att särskildt behandlas.

Enär ålderstillägg till seminarielärarne utgå från anslaget till seminarier för folkskolelärares bildande, och då de ålderstillägg åt lärare vid seminariet i Strängnäs, som under år 1905 äro att motse, enligt rektorns beräkning skulle uppgå till 1,000 kronor, måste nämnda anslag höjas med detta belopp.

Jag anser således, att för seminariet i Strängnäs bör gälla följande stat:

a) aflöningar:

rektor, lön och tjänstgöringspenningar, tillhopa	kronor	5,000: —
4 manliga adjunkter, lön och tjänstgöringspenningar å tillhopa 3,000 kronor	»	12,000: —
1 lärare i musik och sång, arfvode	»	1,400: —
1 lärare i teckning, arfvode	»	1,000: —
1 lärare i gymnastik, arfvode	»	900: —
1 lärare i trädgårdsskötsel, arfvode	»	1,200: —
1 lärare i slöjd, arfvode	»	1,100: —
2 lärare i öfningsskolan, arfvoden å 1,500 kronor	»	3,000: —
1 lärare i kvinnlig slöjd i öfningsskolan, arfvode	»	320: —
	summa kronor	25,920: —

med rätt för lärarne till åtnjutande af ålderstillägg lika med lärarne vid öfriga folkskoleseminarier i riket;

b) till materiel samt bränsle, lyse och renhållning m. m. kronor	5,100: —
» tryckning hvartannat år af årsberättelse	100: —
transport kronor	31,120: —

	transport kronor	31,120: —
till läkarearfvode	»	200: —
för seminarieträdgårdens underhåll och skötsel	»	1,000: —
	summa kronor	32,320: —

På grund af hvad jag sålunda anført hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att

dels medgifva:

att för lärare vid folkskoleseminarierna må bestämmas följande aflöningsförmåner att gälla från och med år 1905:

för rektor lön i tre lönegrader å 1) 3,400 kronor, 2) 3,700 kronor och 3) 4,000 kronor, jämte tjänstgöringspenningar å respektive 1,600, 1,800 och 2,000 kronor, hvarförutom rektor skall åtnjuta fri bostad eller den hyresersättning, som af Eders Kungl. Maj:t bestämmes;

för manlig adjunkt lön i fem lönegrader å 1) 2,000 kronor, 2) 2,350 kronor, 3) 2,700 kronor, 4) 3,050 kronor och 5) 3,400 kronor, jämte tjänstgöringspenningar å respektive 1,000, 1,150, 1,300, 1,450 och 1,600 kronor;

för kvinnlig adjunkt lön i fyra lönegrader å 1) 1,300 kronor, 2) 1,650 kronor, 3) 2,000 kronor och 4) 2,350 kronor, jämte tjänstgöringspenningar å respektive 700, 850, 1,000 och 1,150 kronor;

för manlig eller kvinnlig lärare i musik och sång arfvode i tre aflöningsgrader å 1) 1,400 kronor, 2) 1,600 kronor och 3) 1,800 kronor;

för manlig eller kvinnlig lärare i teckning arfvode i tre aflöningsgrader å 1) 1,000 kronor, 2) 1,200 kronor och 3) 1,400 kronor;

för manlig eller kvinnlig lärare i gymnastik arfvode i tre aflöningsgrader å 1) 900 kronor, 2) 1,100 kronor och 3) 1,300 kronor;

för manlig eller kvinnlig lärare i trädgårdsskötsel och trädplantering arfvode i tre aflöningsgrader å 1) 1,200 kronor, 2) 1,300 kronor och 3) 1,400 kronor;

för lärare i manlig slöjd arfvode i tre aflöningsgrader å 1) 1,100 kronor, 2) 1,200 kronor och 3) 1,300 kronor;

för lärare i kvinnlig slöjd arfvode i tre aflöningsgrader å 1) 1,000 kronor, 2) 1,100 kronor och 3) 1,200 kronor;

för manlig lärare i läsämnen i seminariums öfningsskola arfvode i fyra aflöningsgrader å 1) 1,500 kronor, 2) 1,800 kronor, 3) 2,100 kronor och 4) 2,400 kronor;

för kvinnlig lärare i läsämnen i seminariums öfningsskola arfvode i tre aflöningsgrader å 1) 1,500 kronor, 2) 1,650 kronor och 3) 1,800 kronor;

för adjunkt, hvilken förordnas att såsom vikarie uppehålla rektorsbefattning, arfvode å 500 kronor, med bibehållande af lön och tjänstgöringspenningar å egen tjänst;

för vikarierande manlig adjunkt, därest han aflagt sådana kunskapsprof, som äro stadgade för behörighet att utnämnas till adjunkt, samt genomgått profårskurs, arfvode å 2,000 kronor, men i annat fall arfvode å 1,800 kronor;

för vikarierande kvinnlig adjunkt, därest hon aflagt sådana kunskapsprof, som äro stadgade för behörighet att utnämnas till adjunkt, samt genomgått profårskurs eller eljest fullgjort villkoren för behörighet till adjunkt-befattning, arfvode å 1,800 kronor, men i annat fall arfvode å 1,500 kronor; samt

för vikarierande manlig eller kvinnlig öfningslärare och manlig eller kvinnlig lärare i öfningskola arfvode till samma belopp som arfvodet i första aflöningsgraden af befattningen;

att för det fastställda årliga arfvodet tjänstgöringsskyldighet skall åligga lärare i musik och sång sexton till aderton timmar, lärare i teckning tolf till fjorton timmar, lärare i gymnastik elfva till tretton timmar samt lärare i slöjd sexton till aderton timmar i veckan, men att ytterligare tjänstgöring må kunna åläggas dessa lärare mot en ersättning, beräknad för helt läsår, för hvarje veckotimme af 100 kronor till lärare i musik och sång, i teckning eller i gymnastik, 75 kronor till lärare i manlig slöjd och 70 kronor till lärare i kvinnlig slöjd, dock under iakttagande däraf, att ersättning för extra tjänstgöring ej må utgå till annan än den, som fullgör samma tjänstgöring, och ej utan Eders Kungl. Maj:ts tillstånd i hvarje särskildt fall för ett större antal veckotimmar än fyra för en och samma lärare;

att, därest undervisningen i trädgårdsskötsel och trädplantering ej meddelas i full utsträckning eller undervisningen i detta eller annat öfningsämne är fördelad på två personer, ersättning för undervisningen må, enligt Eders Kungl. Maj:ts bestämmande, utgå med högst det belopp, som i första aflöningsgraden är fastställt;

att tjänstgöringspenningar skola beräknas utgå för rektorer efter kalenderår, men till olika belopp för lästiden och för ferierna efter särskilda bestämmelser, som af Eders Kungl. Maj:t fastställas, samt för manliga och kvinnliga adjunkter efter läsår med trettioåtta läsveckor och att tjänstgöringspenningar icke få af tjänstens innehafvare uppbäras under åtnjutande af full tjänstledighet, utom i det fall att tjänstledigheten beviljats på grund af offentligt uppdrag;

att öfningslärare eller lärare i öfningskola må äga uppbära vid tjänstledighet på grund af offentligt uppdrag hela det med befattningen förenade

arfvode med tillhörande ålderstillägg och vid tjänstledighet på grund af sjukdom tre fjärdedelar af samma arfvode med ålderstillägg, efter kalenderår räknadt;

att uppflyttning från lägre till närmast högre aflöningsgrad må äga rum efter förloppet af fem år under villkor, att rektor i sådan egenskap mera än fyra femtedelar af samma tid och annan lärare mera än fyra femtedelar af tjänstgöringstiden med nit och skicklighet tjänstgjort, och med iakttagande, att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den bestämda tjänstaldern uppnåtts;

att ämneslärare, som efter 1904 års utgång vinner befordran till tjänst vid folkskoleseminarium, må för uppflyttning i högre aflöningsgrad räkna sig till godo den tid utöfver fem år, läraren efter afläggande af de för tjänsten föreskrifna kunskapsprof och genomgående af praktisk utbildningskurs, där sådan för behörighet till tjänsten är föreskrifven, med nit och skicklighet tjänstgjort såsom extra ordinarie lärare vid folkskoleseminarium med enahanda tjänstgöringsskyldighet, som åligger motsvarande ordinarie lärare, dock att härigenom ingen ändring göres i fråga om det antal lönetursår, som lärare på grund af nu gällande bestämmelser intjänat vid utgången af år 1904;

att den tid, som i afseende å lönetursberäkning tillgodokommer ämneslärare vid allmänt läroverk eller högre lärarinneseminariet eller, vid öfvergång till någon af dessa läroanstalter, docent vid universitet, lärare vid enskildt läroverk eller lektor vid sjökrigsskolan, må vid öfvergång i folkskoleseminariernas tjänst honom tillgodoräknas beträffande lönetursberäkning vid dessa seminarier;

att lärare i öfningskola i afseende å lönetursberäkning må räkna sig till godo föregående tjänstgöring vid folkskola;

att rektorer samt manliga och kvinnliga adjunkter, som ingå på den nya lönestaten eller som utnämnas efter det kungörelse i ämnet utkommit, afvensom öfningslärare skola hafva rättighet och skyldighet att, rektor och manlig adjunkt vid uppnådda 65 lefnadsår och 35 tjänstår, kvinnlig adjunkt vid uppnådda 55 lefnadsår och 25 tjänstår, lärare i gymnastik vid uppnådda 60 lefnadsår och 30 tjänstår samt annan öfningslärare vid uppnådda 65 lefnadsår och 35 tjänstår, med pension från allmänna indragningsstaten från tjänsten afgå, Eders Kungl. Maj:t dock obetaget att låta med afskedet anstå, därest och så länge den pensionsberättigade pröfvas i tjänsten kunna på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna;

att pensionsbeloppet skall utgöra för rektor eller manlig eller kvinnlig adjunkt oafkortad lön samt för öfningslärare tre fjärdedelar af det befatt-

ningen åtföljande arfvode med ålderstillägg, dock att för öfningslärare, som uppbar pension för annan statens tjänst, sammanlagda af statsmedel utgående pensionsbeloppet icke må öfverstiga 3,000 kronor;

att rektorer, manliga och kvinnliga adjunkter samt öfningslärare skola vid inträde på den nya lönestaten vara skyldiga underkasta sig de förändrade bestämmelser rörande pensionering, som kunna varda stadgade; samt att lärare i öfningskola skall vara skyldig att från tjänsten afgå vid uppnådda 60 lefnadsår och 30 tjänstår, därest ej Eders Kungl. Maj:t i särskildt fall finner skäl tillåta sådan lärare att vid tjänsten kvarstå;

dels ock för genomförande af löneroglering för lärarne vid folkskoleseminarierna enligt nyss angifna grunder samt för tillämpning af den utaf mig föreslagna stat för folkskoleseminariet i Strängnäs och beredande af medel för tillgodoseende af lärares vid samma seminarium rätt till ålderstillägg höja det på ordinarie stat under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda anslaget till seminarier för folkskolelärares bildande med 154,000 kronor eller från dess nuvarande belopp, 372,850 kronor, till 526,850 kronor.»

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt behagade Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan jämväl af statsrådets öfriga ledamöter, bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

Gustaf Tottie.
